

ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม
ของสำนักงานสรรพากรภาค 8

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กรกฎาคม 2558

ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม
ของสำนักงานสรรพากรภาค 8

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม

หลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กรกฎาคม 2558

ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ของสำนักงานสรรพากรภาค 8

อัญตินันท์ นันทพันธ์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....
(รศ.ดร.วินัส ฤชาชัย)

.....
(อ.ดร.รสริน โอสถานันต์กุล)

.....
(อ.ดร.รสริน โอสถานันต์กุล)

.....
(รศ.พรทิพย์ เชียรธีรวิทย์)

.....
(รศ.พรทิพย์ เชียรธีรวิทย์)

6 กรกฎาคม 2558

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ อ.ดร.รสริน โอสดานันต์กุล ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้เสียสละเวลาในการให้ความรู้ คำแนะนำ และคำปรึกษาที่มีประโยชน์ต่อการศึกษา อีกทั้งให้ความช่วยเหลือและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างยิ่ง รวมถึงการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์ กรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ และ รศ.ดร.วินัส ฤกษ์ชัย ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระนี้ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันส่งผลให้การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณกรมสรรพากรและกระทรวงการคลัง ที่มอบทุนการศึกษาตลอดหลักสูตร เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต และขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ได้ให้ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ ขอขอบคุณพนักงานข้าราชการ ลูกจ้าง ตลอดจนเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ ห้องสมุดของคณะเศรษฐศาสตร์ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ประสานงานในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณทุกคนในครอบครัวที่ให้โอกาสในการศึกษาและเป็นกำลังใจสำคัญจนประสบความสำเร็จ รวมทั้งขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโทเศรษฐศาสตร์ (ภาคพิเศษ) รุ่นที่ 20 ทุกคน ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้จนเสร็จสมบูรณ์

หากการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขออภัยเป็นอย่างสูงในข้อบกพร่องและผิดพลาดนั้น และขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และหวังว่าการค้นคว้าแบบอิสระนี้ คงมีประโยชน์บ้างไม่มากนักน้อยสำหรับผู้สนใจ

อัญตินันท์ นันทพันธ์

หัวข้อการค้นคว้าแบบอิสระ

ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม
ของสำนักงานสรรพากรภาค 8

ผู้เขียน

นางสาวอัญฉรินทร์ นันทพันธ์

ปริญญา

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษา

อ.ดร.รสริน โอสถานันต์กุล
รศ.พรทิพย์ เชียรธีรวิทย์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ระหว่างปี 2546 - 2556 โดยวิเคราะห์อัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง วิเคราะห์หาค่าความสามารถในการเสียภาษีด้วยวิธีสมการถดถอยพหุคูณ โดยกำหนดสมการให้ความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละจังหวัดขึ้นอยู่กับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดในสาขาอุตสาหกรรม สาขาการบริการ สาขาการขาย และผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มปีที่ผ่านมา และหาค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี ซึ่งดัชนีที่ได้จะชี้ว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่แต่ละแห่ง มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอย่างไร

ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดที่มีอัตราส่วนผลจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริงสูงสุด คือ จังหวัดลำพูน และจังหวัดที่มีอัตราส่วนผลจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริงต่ำที่สุด คือ จังหวัดเชียงใหม่2 ค่าความสามารถในการเสียภาษีของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ขึ้นอยู่กับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดภาคอุตสาหกรรม และผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มปีที่ผ่านมา โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน จังหวัดที่มีความสามารถในการเสียภาษีสูง คือ จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่1 และจังหวัดลำปาง ส่วนจังหวัดที่มีความสามารถในการเสียภาษีต่ำ คือ จังหวัดแพร่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดเชียงใหม่2 จังหวัดที่มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสูงสุด คือ จังหวัดลำพูน จังหวัดที่มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีต่ำที่สุด คือ จังหวัดเชียงใหม่2 ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงเพื่อนำไปสู่ผลการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มมากขึ้น

Independent Study Title The Efficiency of Value Added Tax Collection
of Regional Revenue Office 8

Author Ms. Antinan Nuntaphun

Degree Master of Economics

Advisory Committee Dr.Rossarin Osathanukul Advisor
Assoc.Prof.Porn-tip Tianteerawit Co-advisor

ABSTRACT

This is a study on the efficiency of value added tax collection of the Regional Revenue Office 8 during 2003 – 2014 analyzing the ratio of vat collected. Multiple regression analysis was used to estimate tax capacity. It was assumed that value added tax capacity of each province is dependent on its GPP comprising income from industrial sector, service sector, sales sector, and last year's value-added collection. After that, the estimated tax capacity figures were used to calculate tax effort indices. These indices will show how efficient of each revenue department in collecting VAT.

The results of the study showed that Lamphun province has the highest tax ratio, and Chiang Mai-2 has the lowest tax ratio. The tax capacity of the Regional Revenue Office 8 was determined by the proportion of the income sectors in the GPP. Tax capacity was found to be positively related to income of industrial sector and last year's value added tax collection. The provinces of the Regional Office 8 with high capacity were Lamphun, Chiangmai-1, and Lampang. The provinces with low capacity were Phrae, Chiang Rai, Nan, Payao, Maehongson, and Chiang Mai-2. The effective tax collection was highest in Lamphun province while the lowest was Chiang Mai-2. The Revenue Department Office of Chiang Mai-2 should increase tax collection in order to raise government revenue.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
สารบัญตารางภาคผนวก	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	5
1.4 ขอบเขตการศึกษา	5
1.5 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	5
1.6 นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี	7
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร	7
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษี	10
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการหนีภาษีและ การหลีกเลี่ยงภาษี	12
2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี	13
2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากร	13
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 กรอบแนวคิด / แบบจำลอง	19
3.2 วิธีการศึกษา	20
3.3 พื้นที่ที่ทำการศึกษา	21
3.4 วิธีการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม	23
3.4.1 การวิเคราะห์ห้อัตราร้อยผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง	23
3.4.2 การวิเคราะห์ห้อค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม	24
3.4.3 การวิเคราะห์ห้อดัชนีความพยายามจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม	25
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 ผลการวิเคราะห์ห้อัตราร้อยผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง	28
4.2 ผลการวิเคราะห์ห้อค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม	30
4.3 ผลการวิเคราะห์ห้อดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม	37
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา	
5.1 สรุปผลการศึกษา	44
5.1.1 สรุปผลการวิเคราะห์ห้อัตราร้อยผลจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง (Actual Tax Ratio)	44
5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ห้อค่าความสามารถในการเสียภาษี (Tax Capacity)	44
5.1.3 สรุปผลการวิเคราะห์ห้อค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษี (Tax Effort Index)	45
5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	46
5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	46
เอกสารอ้างอิง	48
ภาคผนวก	50
ประวัติผู้เขียน	75

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ผลจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล ปีงบประมาณ 2553 – 2557	2
ตารางที่ 1.2 ผลจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของกรมสรรพากร ปีงบประมาณ 2555 – 2557	3
ตารางที่ 1.3 ผลจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ปีงบประมาณ 2555 - 2557	4
ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การพิจารณาอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง	23
ตารางที่ 3.2 เกณฑ์การพิจารณาค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม	25
ตารางที่ 3.3 เกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม	26
ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนผลจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ปี 2546 - 2556	29
ตารางที่ 4.2 ผลการประมาณค่าสมการความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม	31
ตารางที่ 4.3 ผลการประมาณค่าสมการความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (เฉพาะที่มีความสัมพันธ์กัน)	33
ตารางที่ 4.4 ค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ตั้งแต่ปี 2546 – 2556	36
ตารางที่ 4.5 สรุปค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของจังหวัดต่าง ๆ	37
ตารางที่ 4.6 ค่าความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ตั้งแต่ปี 2546 – 2556	41
ตารางที่ 4.7 สรุปค่าความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของจังหวัดต่าง ๆ	42
ตารางที่ 4.8 สรุปค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และค่าความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม	43

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 3.1 แผนที่หน่วยงานภายในสำนักงานสรรพากรภาค 8	21
ภาพที่ 3.2 แผนที่ขอบเขตความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1	22
ภาพที่ 3.3 แผนที่ขอบเขตความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2	22

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญภาคผนวก

	หน้า
ตาราง ก - 1 ผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ปี 2546-2556	52
ตาราง ก - 2 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเชียงใหม่ ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 - 2556	53
ตาราง ก - 3 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำปาง ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 - 2556	55
ตาราง ก - 4 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 - 2556	57
ตาราง ก - 5 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเชียงราย ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 - 2556	59
ตาราง ก - 6 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแพร่ ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 - 2556	61
ตาราง ก - 7 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำพูน ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 - 2556	63
ตาราง ก - 8 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 - 2556	65
ตาราง ก - 9 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพะเยา ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 - 2556	67
ตาราง ก - 10 ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ	69
ตาราง ข - 1 ผลการประมาณค่าสมการค่าความสามารถในการเสียภาษี ด้วยวิธีสมการถดถอยแบบพหุคูณ	74
ตาราง ข - 2 ผลการประมาณค่าสมการค่าความสามารถในการเสียภาษี ด้วยวิธีสมการถดถอยแบบพหุคูณ (เฉพาะปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน)	74

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลของประเทศไทยมีหน้าที่ที่จะต้องจัดหารายได้เพื่อนำมาใช้ในการบริหารและพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านความมั่นคงของประเทศ ในการบริหารประเทศในแต่ละปี รัฐบาลจะกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศให้เจริญเติบโต เพื่อให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ซึ่งนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ นั้น สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายทางด้านการคลังในส่วนของ การจัดเก็บรายได้ภาษีอากร นอกจากนี้ภาษีอากร ยังเป็นเครื่องมือทางการคลังของรัฐบาลในการบริหารประเทศ การจัดสรรทรัพยากรของสังคมให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด มีการกระจายรายได้ได้อย่างเป็นธรรม และเกิดความเสมอภาคในสังคม ตลอดจนทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงการคลัง และเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บรายได้เพื่อนำมาพัฒนาประเทศ โดยจัดเก็บรายได้ภาษีอากรตามบทบัญญัติของประมวลรัษฎากร ซึ่งสามารถจำแนกประเภทภาษีอากรได้เป็น 2 ประเภท คือ ภาษีทางตรง และภาษีทางอ้อม ภาษีทางตรง ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ส่วนภาษีทางอ้อม ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ เป็นต้น นอกจากนี้ กรมสรรพากรยังจัดเก็บรายได้ภาษีอากรตามกฎหมายอื่น ได้แก่ ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม และรายได้อื่น

กรมสรรพากรจัดเก็บรายได้ได้สูงที่สุดเมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่น หากพิจารณาในปี 2557 กรมสรรพากรจัดเก็บได้ 1,729,819 ล้านบาท ในขณะที่หน่วยงานอื่น ได้แก่ กรมสรรพสามิต จัดเก็บได้ 382,731 ล้านบาท กรมศุลกากร จัดเก็บได้ 108,841 ล้านบาท รัฐวิสาหกิจ จัดเก็บได้ 136,690 ล้านบาท และหน่วยงานอื่น (ส่วนราชการอื่นและกรมธนารักษ์) จัดเก็บได้ 135,954 ล้านบาท เมื่อพิจารณารายได้จากการจัดเก็บของแต่ละหน่วยงานเทียบกับรายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บได้ทั้งหมด จะพบว่า

กรมสรรพากรมีส่วนในการจัดเก็บรายได้มากที่สุด และมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 60 ในแต่ละปี ตามตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ผลจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล ปีงบประมาณ 2553 – 2557

หน่วย : ล้านบาท

หน่วยงาน	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557
กรมสรรพากร	1,264,584 (63.13)	1,515,666 (68.14)	1,617,294 (68.67)	1,764,707 (68.63)	1,729,819 (69.36)
กรมสรรพสามิต	405,862 (20.26)	399,779 (17.97)	379,651 (16.12)	432,868 (16.83)	382,731 (15.35)
กรมศุลกากร	97,148 (4.85)	102,882 (4.63)	118,974 (5.05)	113,382 (4.41)	108,841 (4.36)
รัฐวิสาหกิจ	91,553 (4.57)	98,795 (4.44)	122,749 (5.21)	101,448 (3.95)	136,690 (5.48)
หน่วยงานอื่น	143,899 (7.18)	107,256 (4.82)	116,642 (4.95)	159,016 (6.18)	135,954 (5.45)
รวม	2,003,046 (100.00)	2,224,378 (100.00)	2,355,310 (100.00)	2,571,421 (100.00)	2,494,035 (100.00)

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2553 - 2557)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือสัดส่วนผลจัดเก็บของแต่ละหน่วยงานที่จัดเก็บได้เทียบกับรายได้ทั้งหมดของรัฐบาล

ในการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของกรมสรรพากร สามารถแยกตามลักษณะการจัดเก็บภาษีออกเป็น 2 ลักษณะสำคัญ คือ ลักษณะที่หนึ่ง จัดเก็บภาษีอากรจากฐานรายได้ หรือกำไรจากการประกอบการ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นต้น ส่วนลักษณะที่สอง จัดเก็บภาษีอากรจากฐานการบริโภค หรือการใช้บริการและค่าธรรมเนียม ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ เป็นต้น เมื่อพิจารณารายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทของกรมสรรพากรเทียบกับรายได้จากการจัดเก็บภาษีรวมทุกประเภทภาษี พบว่าการจัดเก็บรายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่มมีส่วนสูงที่สุด ในปีงบประมาณ 2555 มีสัดส่วนร้อยละ 40.80 ในปีงบประมาณ 2556 มีสัดส่วนร้อยละ 40.38 ในปีงบประมาณ 2557 มีสัดส่วนร้อยละ 41.13 ตามตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 ผลจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของกรมสรรพากร ปีงบประมาณ 2555 – 2557

หน่วย : ล้านบาท

ประเภทภาษี	ปี 2555	สัดส่วน (%)	ปี 2556	สัดส่วน (%)	ปี 2557	สัดส่วน (%)
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	266,215.39	16.46	268,032.90	16.27	281,007.51	16.24
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	544,562.44	33.67	545,570.30	33.13	570,126.83	32.96
ภาษีการค้า	5.82	0.00	5.82	0.00	2.30	0.00
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	659,805.74	40.80	665,014.18	40.38	711,523.42	41.13
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	41,063.84	2.54	43,345.09	2.63	53,126.95	3.07
ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม	94,096.75	5.82	113,291.28	6.88	102,164.91	5.91
อากรแสตมป์	11,176.49	0.69	11,387.58	0.69	11,691.84	0.68
รายได้อื่น ๆ	356.57	0.02	356.12	0.02	336.35	0.02
รวมทุกประเภทภาษี	1,617,283.04	100.00	1,647,003.27	100.00	1,729,980.11	100.00

ที่มา : กรมสรรพากร (2555 – 2557)

ภารกิจหลักของกรมสรรพากร มุ่งเน้นการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด กรมสรรพากรจึงได้มีการปฏิรูประบบราชการในปี 2550 โดยการแบ่งโครงสร้างการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร ในส่วนกลาง แบ่งเป็น 4 กลุ่มงาน 14 สำนัก ในส่วนภูมิภาค แบ่งเป็น ระดับสำนักงานสรรพากรภาค จำนวน 12 ภาค ระดับสำนักงานสรรพากรพื้นที่ (ระดับจังหวัด) จำนวน 119 พื้นที่ และระดับสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา (ระดับเขต) จำนวน 850 พื้นที่สาขา เพื่อให้เกิดการกระจายการบริหารการจัดเก็บภาษีให้ได้ตามเป้าหมาย และตามประมาณการที่วางไว้

จากผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ครอบคลุมพื้นที่ในการจัดเก็บภาษีในจังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ จังหวัดพะเยา จังหวัดลำปาง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งจะเห็นได้ว่า รายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีสัดส่วนในการจัดเก็บลดลงจากปี 2555 ร้อยละ 33.49 ปี 2556

ร้อยละ 32.79 และ ปี 2557 ร้อยละ 28.23 เป็นผลสืบเนื่องมาจากการใช้มาตรการปรับปรุงโครงสร้าง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับการคำนวณภาษีจากเงินได้สุทธิ เดิม 5 ชั้นอัตราเป็น 7 ชั้นอัตรา และ ลดอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากอัตราสูงสุดร้อยละ 37เหลือ ร้อยละ 35 สำหรับเงินได้ในปีภาษี 2556 และ 2557 เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ ปิดช่องโหว่ในการหลีกเลี่ยงภาษี และปรับปรุงอัตราภาษีให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ ดังนั้น เมื่อผู้มีเงินได้มีเงินออมเพิ่มขึ้นจากการ ลดอัตราภาษี ก็จะนำเงินออมมาใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง และ หากพิจารณาผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม พบว่า มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี 2555 ร้อยละ 30.66 ปี 2556 ร้อยละ 31.67 และ ปี 2557 ร้อยละ 34.61 ตามตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 ผลจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ปีงบประมาณ 2555 – 2557

หน่วย : ล้านบาท

ประเภทภาษี	ปี 2555	สัดส่วน (%)	ปี 2556	สัดส่วน (%)	ปี 2557	สัดส่วน (%)
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	5,548.03	33.49	5,994.83	32.79	5,059.56	28.23
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	4,107.26	24.79	4,380.42	23.96	4,542.44	25.34
ภาษีการค้า	-	-	-	-	-	-
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	5,080.18	30.66	5,789.96	31.67	6,203.54	34.61
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	1,260.36	7.61	1,491.23	8.16	1,552.92	8.66
ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม	-	-	-	-	-	-
อากรแสตมป์	560.24	3.38	609.61	3.33	548.72	3.06
รายได้อื่นๆ	12.44	0.08	14.76	0.08	16.14	0.09
รวมทุกประเภทภาษี	16,568.52	100.00	18,280.81	100.00	17,923.31	100.00

ที่มา : กรมสรรพากร (2555 - 2557)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 8 ทั้ง 9 สำนักงาน โดยวัดประสิทธิภาพจากค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของแต่ละสำนักงาน

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 8 ทั้ง 9 สำนักงาน และเพื่อให้ผู้บริหารของแต่ละสำนักงานสรรพากรพื้นที่นำไปใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบาย ที่เหมาะสมในการบริหารการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อให้การจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการจัดทำประมาณการผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มในปีงบประมาณต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 8 ทั้ง 9 สำนักงาน ได้แก่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่1 (ครอบคลุมพื้นที่ อำเภอเมือง อำเภอสารภี อำเภอหางดง อำเภอสันป่าตอง อำเภอดอยเต่า อำเภอฮอด อำเภออมก๋อย อำเภอจอมทอง อำเภอแม่แจ่ม อำเภอดอยหล่อ และอำเภอ สะเมิง) สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่2 (ครอบคลุมพื้นที่ อำเภอแม่แตง อำเภอเชียงดาว อำเภอเวียงแหง อำเภอแม่สาย อำเภอฝาง อำเภอไชยปราการ อำเภอพร้าว อำเภอแมริม อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย) สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงราย สำนักงานสรรพากรพื้นที่พะเยา สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำพูน สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง สำนักงานสรรพากรพื้นที่แพร่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่น่าน และสำนักงานสรรพากรพื้นที่แม่ฮ่องสอน โดยใช้ข้อมูลผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ดังกล่าว ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 - 2556 และข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2545 - 2556 นำมาคำนวณและวิเคราะห์หาอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของประชาชนและภาคธุรกิจ และค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของแต่ละสำนักงานสรรพากรพื้นที่

1.5 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบไปด้วย

1. ข้อมูลรายงานผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรภาค 8 กรมสรรพากร ทางอินเทอร์เน็ต ปี 2546 - 2556
2. ข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทางอินเทอร์เน็ต ปี 2545 - 2556

1.6 นิยามศัพท์

ความพยายามในการจัดเก็บภาษี (Tax Effort) หมายถึง ความพยายามของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่จะดำเนินการจัดเก็บภาษีให้เป็นไปตามกฎหมายภาษีอากร

ความสามารถในการเสียภาษี (Tax Capacity) หรือ ผลจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ (Expected Tax) หมายถึง ภาษีที่ผู้เสียภาษีสามารถชำระได้ หรือผลจัดเก็บภาษีที่รัฐบาลพึงเก็บได้ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนั้น ๆ โดยคำนึงถึงตัวแปรทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง

ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี (Tax effort index) หมายถึง อัตราส่วนของภาษีที่จัดเก็บได้จริงต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด หาดด้วย อัตราส่วนของภาษีที่คาดว่าจะเก็บได้ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

ประสิทธิภาพการจัดเก็บ (Efficiency) หมายถึง การใช้ทรัพยากรในการดำเนินการใด ๆ ก็ตาม โดยมีสิ่งมุ่งหวังถึงผลสำเร็จ และผลสำเร็จนั้นได้มาโดยการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด และการดำเนินการเป็นไปอย่างประหยัดไม่ว่าจะเป็นระยะเวลา ทรัพยากร แรงงาน รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการดำเนินการนั้น ๆ ให้เป็นผลสำเร็จ และถูกต้อง

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Products : GPP) หมายถึง ข้อมูลรายได้ประชาชาติที่จำแนกรายการเป็นรายพื้นที่ในขอบเขตจังหวัด สามารถอธิบายภาพรวมด้านเศรษฐกิจของจังหวัดได้ เนื่องจากการประมวลรายได้ที่มาจากกิจกรรมการผลิตทั้งหมดที่ดำเนินการภายในจังหวัด

รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax: VAT) หมายถึง รายได้ที่กรมสรรพากรจัดเก็บ โดยเก็บจากมูลค่าของสินค้าหรือบริการ ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการผลิตและการจำหน่ายสินค้าหรือบริการนั้นๆ โดยผู้ประกอบการเป็นผู้มีหน้าที่เก็บจากลูกค้า และนำภาษีมูลค่าเพิ่มไปชำระให้แก่กรมสรรพากร

สำนักงานสรรพากรภาค 8 (Regional Revenue Office 8) หมายถึง หน่วยงานในสังกัดกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง มีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร ให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงานและเป้าหมายของกรมสรรพากร โดยทำการกำกับดูแล ติดตาม และควบคุมการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่1 สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่2 สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงราย สำนักงานสรรพากรพื้นที่แพร่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำพูน สำนักงานสรรพากรพื้นที่น่าน สำนักงานสรรพากรพื้นที่พะเยา และสำนักงานสรรพากรพื้นที่แม่ฮ่องสอน

บทที่ 2

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร

ความหมายของภาษีอากร

ภาษีอากร หมายถึง สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากประชาชน และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม โดยมีได้ให้ประโยชน์โดยตรงต่อผู้เสียภาษี (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546 หน้า 129 - 130)

จากคำนิยามความหมายของภาษีอากร สามารถสรุปลักษณะสำคัญได้ 2 ประการ คือ ประการแรก ภาษีที่รัฐบาลเก็บจากประชาชนนั้น จะมีลักษณะของการบังคับ ภาษีที่จัดเก็บนั้น จะเป็นรายได้ หรือสิ่งของ หรือผลประโยชน์ หรือบริการจากตัวผู้เสียภาษี

ประการที่สอง ภาษีที่เก็บได้นั้น จะต้องนำไปใช้เพื่อสังคมส่วนรวม ตัวผู้เสียภาษีเองจะไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากรัฐบาล ซึ่งต่างกับการซื้อสินค้าหรือบริการ ที่ผู้เสียเงินจะเป็นผู้รับประโยชน์โดยตรงจากการซื้อสินค้าหรือบริการนั้น แต่จะได้รับประโยชน์โดยทางอ้อมจากรัฐบาล เช่น การป้องกันประเทศ การรักษาความสงบภายใน สวัสดิการสังคม และบริการสาธารณะ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร

1. เพื่อหารายได้มาใช้จ่ายในกิจการของรัฐ และพัฒนาเศรษฐกิจ รัฐมีหน้าที่ดูแล และให้บริการทางสังคมแก่ประชาชน จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี รัฐใช้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นนโยบายการคลัง เพื่อส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการส่งเสริมการลงทุนและการศึกษา ส่งเสริมการส่งออกโดยการคืนเงินภาษีอากร

2. เพื่อควบคุมหรือส่งเสริมพฤติกรรมของประชาชนให้ใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม โดยการควบคุมการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยให้ลดลง โดยเพิ่มอัตราภาษีให้สูงขึ้น หรือส่งเสริมพฤติกรรม การออมเงิน หรือการพัฒนาความรู้ความสามารถในการอบรมสัมมนา โดยให้สามารถนำมาลดหย่อน ภาษี หรือถือเป็นรายจ่ายทางภาษีที่สูงกว่ารายจ่ายจริง

3. เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่ให้เกิดเงินเฟ้อหรือเงินฝืดถ้ารัฐต้องการให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น รัฐใช้จ่ายเงินมากกว่าภาษีที่จัดเก็บ เรียกว่า งบประมาณขาดดุล หรือถ้ารัฐต้องการให้ประชาชนมีรายได้ลดลง รัฐใช้จ่ายเงินน้อยกว่าภาษีที่จัดเก็บ เรียกว่า งบประมาณเกินดุล ดังนั้นภาษีอากรจะช่วยรักษาระดับราคาของสินค้าและบริการให้มีเสถียรภาพได้

4. เพื่อกระจายรายได้และทรัพย์สินให้เป็นธรรม เช่น การเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้าเพื่อลดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวยให้แคบลง

หลักการจัดเก็บภาษี

1. หลักแหล่งเงินได้ ผู้มีเงินได้จากประเทศใดจะต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐในประเทศนั้น จากการประกอบกิจการ หรือจากทรัพย์สิน หรือจากเงินได้จากการจ้างงาน เพราะผู้มีเงินได้จากแหล่งเงินได้ในประเทศใดย่อมแสดงว่าผู้นั้นได้ใช้ทรัพยากรในประเทศนั้น

2. หลักถิ่นที่อยู่ ผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศใด จะต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐในประเทศนั้น เพราะว่าผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศใดย่อมได้รับประโยชน์และบริการของรัฐในประเทศนั้น

3. หลักสัญชาติ บุคคลที่ถือสัญชาติของประเทศใด ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศนั้นหรือไม่ ย่อมได้รับการคุ้มครองและบริการของรัฐในประเทศนั้น ต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐในประเทศนั้น

4. หลักการบริโภค บุคคลที่บริโภคสินค้าหรือบริการบางประเภท จะต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐในประเทศนั้น

ฐานภาษี

ฐานภาษี (Tax Base) คือ สิ่งที่ถูกใช้เป็นฐานในการประเมินการจัดเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทตามอัตรากำหนดไว้ โดยทั่วไปฐานภาษีมักเป็นสิ่งที่สามารถใช้เป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษีของบุคคลได้ด้วย สิ่งที่ใช้เป็นฐานในการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งสามารถจำแนกได้ 4 ประเภท ดังนี้ (ไพรัช ตระการศิรินนท์, 2548 หน้า 53 - 55)

1. ฐานที่เกี่ยวกับรายได้ (Income Base)

รายได้ (Income) หมายถึง ส่วนประกอบของเงินที่ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในปัจจุบัน เป็นเครื่องวัดถึงความสามารถในการเสียภาษี (Ability-to-pay) ของแต่ละคนซึ่งแสดงถึงอำนาจซื้อในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรืออาจจะเก็บสะสมบางส่วนไว้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือใช้จ่ายในอนาคต ได้แก่ ฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax Base) และ ฐานภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Income Tax Base)

2. ฐานการบริโภคหรือการใช้จ่าย (Consumption Base / Expenditure Base) หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคหรือการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ได้แก่ ภาษีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค (Expenditure Tax) ภาษีสรรพสามิต (Excise Tax) ภาษีการขาย (Sales Tax) ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax) และ ภาษีสินค้าขาเข้า – ขาออก (Import / Export Tax)

3. ฐานทรัพย์สิน หรือฐานที่เกี่ยวกับความมั่งคั่ง (Wealth) หมายถึง การวัดความสามารถในการเสียภาษีของบุคคล โดยพิจารณาจากรายได้หรือทรัพย์สินต่าง ๆ หรือประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สิน เพราะสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่ง ความกินดีอยู่ดี ผู้มีฐานะดีหรือรายได้มากพอสมควร จึงเป็นผู้ที่มีทรัพย์สิน ถือได้ว่าเป็นการสร้างความเป็นธรรมในสังคม จากการเก็บภาษีทรัพย์สิน ได้แก่ ภาษีทรัพย์สินทั่วไป (General Property Tax) ภาษีทรัพย์สินเฉพาะ เช่น ภาษีที่ดิน ภาษีโรงเรือน ภาษียรถยนต์ ภาษีโรงงาน และภาษีมรดก

4. ฐานอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับรายได้ การบริโภค ความมั่งคั่งหรือทรัพย์สินแต่อาจเก็บจากการประกอบพฤติกรรมบางอย่างหรือจัดเก็บเพื่อจุดมุ่งหมาย หรือเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างโดยเฉพาะ ได้แก่ ภาษีขายโสด สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ภาษีหน้าต่าง หรือภาษีล้อเกวียน ในสมัยโรมัน เป็นต้น

ประเภทภาษีอากร จำแนก ได้ 3 วิธี ดังนี้

1. จำแนกตามวิธีการผลักภาระภาษี หมายถึง วิธีการที่ผู้เสียภาษีผลักภาระภาษีทั้งหมดหรือบางส่วนให้คนอื่นรับแทน

1.1 ภาษีทางตรง (Direct Tax) หมายถึง ภาษีที่ผู้เสียภาษีไม่สามารถผลักภาระไปให้ผู้อื่นจ่ายแทนได้ หรือผลักภาระได้ยาก เช่น ภาษีเงินได้ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

1.2 ภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) หมายถึง ภาษีที่ผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระไปให้ผู้อื่นจ่ายแทนได้ หรือผู้เสียภาษีไม่ได้แบกรับภาษีทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ไว้ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต

2. จำแนกตามฐานภาษี หมายถึง สิ่งที่ถูกใช้เป็นฐานในการประเมินจัดเก็บภาษีแต่ละชนิด โดยจำแนกเป็น 3 ชนิด คือ

2.1 ภาษีจากฐานเงินได้ (Income Tax) ได้แก่ ภาษีเงินได้

2.2 ภาษีจากฐานทรัพย์สิน (Property Tax) หรือ ความมั่งคั่ง (Wealth) ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษียรถยนต์

2.3 ภาษีจากฐานการบริโภค (Consumption Tax) ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต

3. จำแนกตามวิธีการประเมินภาษี หมายถึง วิธีที่ใช้ในการจัดเก็บภาษี

3.1 ภาษีตามมูลค่าหรือราคา (Ad Valorem Tax) ได้แก่ ภาษีเงินได้ ภาษีทรัพย์สิน ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร เป็นต้น

3.2 ภาษีที่ประเมินตามสภาพ (Specific Tax) ได้แก่ ภาษีที่เก็บตามจำนวน หรือน้ำหนัก โดยไม่คำนึงถึงราคา ได้แก่ ภาษีสรรพสามิต

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษี

องค์ประกอบที่สำคัญของระบบภาษีที่ดีคือ มีการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีนั้น จะขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนในการเสียภาษี และขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์สุจริตและประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาษีอากรเป็นสำคัญ

อดัม สมิท ได้วางหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีอากร ไว้ในหนังสือ Wealth of Nation (1776) โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ หลักความเสมอภาคหรือความยุติธรรม หลักความแน่นอน หลักความสะดวก และหลักความประหยัด ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวที่ อดัม สมิท วางไว้ นั้น เป็นที่ยอมรับโดยตลอดมา และได้มีการวิวัฒนาการขึ้นมาตามลำดับ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษี นั้น สามารถสรุปเป็นสาระสำคัญ ดังนี้ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546 หน้า 145 - 148)

1. หลักความเสมอภาคหรือหลักความยุติธรรม (Equity)

การจัดเก็บภาษีที่ดีนั้น จะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมหรือความเสมอภาคในหมู่ผู้เสียภาษีทุกคน หลักความยุติธรรมในการเก็บภาษีนั้น เป็นหัวใจสำคัญของระบบภาษีที่ดี การพิจารณาความเป็นธรรมนั้นจะต้องพิจารณาทั้งความเป็นธรรมเกี่ยวกับภาษีที่จะจัดเก็บ และความเป็นธรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการจัดเก็บภาษีนั้น

2. หลักความแน่นอนและชัดเจน (Certainty)

ในการบริหารการจัดเก็บภาษีนั้น กฎหมายที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีทุกประเภท จะต้องมีความแน่นอนและเป็นที่ยืนยันแก่ผู้เสียภาษีทุกคน กล่าวคือ ภาษีทุกประเภทจะต้องเป็นที่แจ้งชัดและมีความแน่นอนในเรื่องของฐานภาษี อัตราภาษี กำหนดเวลาการยื่นแบบแสดงรายการ สถานที่เสีย วิธีที่เสีย ภาระภาษีอากร การทำรายได้ ตลอดจนหนี้ภาษีอากร

ความแน่นอนและความชัดเจนเกี่ยวกับภาษีในเรื่องดังกล่าวข้างต้น จะทำให้ผู้เสียภาษีมุ่งความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่ตนจะต้องเสียและช่วยให้การบริหารการจัดเก็บง่ายขึ้น ถ้าหากการจัดเก็บภาษีขาดความแน่นอนจะทำให้การจัดเก็บทำได้ลำบาก และอาจเป็นช่องทางที่ก่อให้เกิดการทุจริตและความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี

3. หลักความสะดวก (Convenience)

ระบบภาษีที่ดีจะต้องมีความสะดวกในการจัดเก็บ กล่าวคือ วิธีการและกำหนดเวลาในการจัดเก็บจะต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้เสียภาษี จัดเก็บตามวัน เวลา สถานที่ที่ผู้เสียภาษีสะดวก ทั้งนี้ตัวบทกฎหมายภาษีจะต้องเข้าใจง่าย หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่ซับซ้อน ที่จะให้ผู้เสียภาษีปฏิบัติตามกฎหมายได้ง่าย

4. หลักความประหยัด (Economy)

ระบบการบริหารการจัดเก็บภาษีที่ดีนั้น ภาษีที่จัดเก็บต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด และรัฐจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีให้น้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าทั้งภาระช้อยูกยากในการเสียภาษีและค่าใช้จ่ายในการบริหารการจัดเก็บภาษีนั้น มิได้ก่ออะไรเพิ่มขึ้นแก่ผลผลิตประชาชาติ หากแต่ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของสังคมไปในทางที่สูญเปล่า

5. หลักความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ (Neutrality)

ระบบภาษีที่ดีจะต้องไม่มีความลำเอียงในทางเศรษฐกิจ ไม่เข้าแทรกแซงการทำงานของกลไกตลาด ภาษีที่ดีจะต้องมุ่งก่อให้เกิดรายได้ต่อรัฐ และปล่อยให้การตัดสินใจทางธุรกิจของภาคเอกชนเป็นไปตามกลไกของตลาด

6. หลักการยอมรับได้ (Acceptability) การจัดเก็บภาษีที่ดีจะต้องได้รับความยินยอมในการชำระภาษีจากประชาชน ประชาชนจะต้องให้ความร่วมมือในการเสียภาษี ซึ่งการที่ประชาชนยอมรับหรือให้ความร่วมมือในการเสียภาษีหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีด้วย

ภาษีอากรแต่ละชนิดที่จะจัดเก็บนั้นจะต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีทุกคน ก่อนที่จะออกกฎหมายเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทนั้น รัฐบาลจะต้องฟังความคิดเห็นจากประชาชน เปิดโอกาสให้มีการแสดงออกถึงการสนับสนุน หรือคัดค้านอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้การที่จะทำให้คนยอมรับการเสียภาษีนั้น ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างการเสียภาษีและประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีได้รับจากรัฐบาลด้วย หากรัฐบาลแสดงให้เห็นว่าเงินที่เก็บภาษีนั้น กลับคืนเป็นผลประโยชน์ต่อผู้เสียภาษีเองในอนาคต ประชาชนก็จะยอมรับการเสียภาษีมากขึ้น และหากเป็นเช่นนั้นได้ ก็จะทำให้ประชาชนมีสำนึกในการเสียภาษี (tax consciousness) มากขึ้น

7. หลักการอำนวยรายได้ (Productivity)

ภาษีที่ดีจะต้องสามารถทำรายได้ให้แก่รัฐบาลได้เป็นอย่างดี ฐานภาษีควรขยายตัวได้อย่างรวดเร็วตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อันจะทำให้รัฐบาลมีรายได้จากภาษีอากรมากขึ้น โดยไม่ต้องเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษี

8. หลักของการยืดหยุ่น (Flexibility)

ภาษีที่ดีควรมีความยืดหยุ่นได้ สามารถปรับตัวให้เหมาะสมตามสถานการณ์ และภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงได้ สามารถทำรายได้ให้รัฐบาลในอัตราที่สูง ซึ่งส่งผลให้รายได้จากภาษีอากรเพิ่มขึ้นหรือลดลงเร็วกว่าการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของรายได้ประชาชาติ เช่น ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ คนมีรายได้น้อย อัตราภาษีก็ควรเป็นอัตราภาษีส่วนเพิ่มที่ต่ำ อันจะทำให้เงินเหลือในภาคเอกชนและทำให้ระบบเศรษฐกิจฟื้นตัวได้เร็ว

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการหนีภาษีและหลีกเลี่ยงภาษี

การเก็บภาษีอากร เป็นการบังคับจัดเก็บจากประชาชนเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อสังคม โดยส่วนรวม โดยมีได้ผูกพันที่จะให้ประโยชน์ตอบแทนกลับคืนสู่ผู้ที่เสียภาษีโดยตรง แต่ประชาชนทุกคนมีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมาย แต่ผลตอบแทนที่จะได้รับไม่สามารถเห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน จึงทำให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีพยายามจะหาทางเสียภาษีให้น้อยลงเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้มีเงินเหลือไว้ใช้จ่ายส่วนตัวมากขึ้น ทำให้เกิดเป็นการหนีภาษีและหลีกเลี่ยงภาษี (วิโรจน์ เลหาพันธุ์, 2523 หน้า 9 – 10)

การหนีภาษี (Tax evasion) หมายถึง การฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย โดยการไม่เสียภาษีอากรตามจำนวนที่ควรจะต้องชำระตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะใดขณะหนึ่ง ทั้งนี้ จะกระทำโดยมีเจตนา หรือไม่มีเจตนา หรือประมาทเลินเล่อก็ตาม การปฏิบัติกรดังกล่าว ถือเป็นความผิดมิโทษทั้งทางแพ่งและโทษทางอาญา ตามประมวลรัษฎากร

การเลี่ยงภาษี (Tax avoidance) หมายถึง การไม่ชำระภาษีอากรหรือพยายามชำระแต่น้อย โดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายภาษีอากร ระเบียบปฏิบัติ หรือข้อวินิจฉัยของส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษี การปฏิบัติดังกล่าวนี้ถือว่าถูกกฎหมาย

จากคำนิยามศัพท์ จะเห็นได้ว่าการหนีภาษีส่งผลกระทบต่อตัวผู้เสียภาษีเอง คือ เสียภาษีได้น้อยลง มีรายได้หลังหักภาษีแล้วสูงขึ้น สามารถใช้จ่ายส่วนตัวได้เพิ่มขึ้น และยังคงส่งผลกระทบต่อในระดับมหภาค ทำให้รายรับของรัฐบาลลดลง เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม เนื่องจากทุกคนที่มีรายได้มีหน้าที่เสียภาษี เพื่อรัฐบาลจะได้นำภาษีที่จัดเก็บได้มาจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะ (public goods and services) ให้แก่ทุกคนได้บริโภค รวมถึงผู้หนีภาษีก็ได้รับสินค้าและบริการสาธารณะ แม้ว่าจะมิได้เสียภาษีก็ตาม เพราะสินค้าและบริการสาธารณะส่วนใหญ่ไม่สามารถคิดกันหรือจัดแบ่งระหว่างผู้เสียภาษีและผู้ไม่เสียภาษีได้ จึงนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้น การหนีภาษียังก่อให้เกิดการจัดสรรและการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นต้นทุนทางสังคม รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะป้องกันและปราบปรามการหนีภาษี โดยการตรวจสอบภาษี การออกตรวจพื้นที่ การ

กำหนดบทลงโทษ เป็นต้น และการป้องกันการหนีภาษี โดยการกำหนดอัตราภาษี เช่น การลดอัตราภาษี ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เสียภาษีมียอดต้นทุนต่ำ ทำให้การเสียภาษีชัดเจน โปร่งใสยิ่งขึ้น

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร คือ การจัดเก็บภาษีอากรให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่มีการรั่วไหล โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ลักษณะความมีประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอากรมีความสำคัญ เพราะค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเสมือนการใช้ปัจจัยในการผลิต หรือทรัพยากรอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าค่าใช้จ่ายมากเกินไปก็อาจได้รับประโยชน์น้อยกว่าเมื่อเทียบกับกรณีนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น นอกจากนี้การจัดเก็บภาษีอากรที่มีประสิทธิภาพย่อมจะมีผลในด้านต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมให้มีระบบภาษีที่มีความเป็นธรรม รัฐมีรายได้มากขึ้นอันเป็นการลดภาระด้านการขาดดุลและการได้เงินมาพัฒนาหรือใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ มากขึ้น ดังนั้น การที่จะถือว่าการจัดเก็บภาษีอากรมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น จำเป็นต้องมีเครื่องชี้ (Indicator) หรือมาตรฐานที่กำหนดขึ้นว่าเครื่องชี้ที่เหมาะสม และควรนำไปเป็นเครื่องวัดประสิทธิภาพนั้นควรเป็นอย่างไร ใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งเครื่องชี้ที่พอจะเป็นที่ยอมรับกันและนิยมใช้วัดหรือกำหนดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรนั้น มี 3 วิธี (พนม ทินกร ณ อยุธยา, 2534 หน้า 165 – 167)

1. วัดจากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ (Cost of collection) ถือหลักว่าการจัดเก็บภาษีที่ดีควรถือหลักประหยัด โดยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีควรจะต่ำ ไม่ใช่เก็บภาษีได้มากแต่ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีก็มากด้วย การวัดประสิทธิภาพของการบริหารภาษีอากรตามวิธีนี้มีแนวปฏิบัติโดยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการเก็บภาษีที่เก็บได้ ถ้าอัตราส่วนของค่าใช้จ่ายต่อภาษีที่เก็บได้ต่ำ ก็แสดงว่าการเก็บภาษีนั้นมีประสิทธิภาพสูง

2. วัดจากรายได้ที่เก็บได้จริงกับรายได้ที่ควรจะได้ (Actual Yields VS Potential Yields) โดยคำนวณว่าในการเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทถ้าจะจัดเก็บได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ควรได้รายได้เท่าใด แล้วนำมาเปรียบเทียบกับรายได้ที่ได้รับจริงของภาษีประเภทนั้น ๆ กับรายได้ที่ควรจะได้ ก็จะทำให้ทราบว่า การบริหารการจัดเก็บภาษีนั้น ๆ มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

3. วัดค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีอากรในการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Cost) ตามวิธีนี้จะถือหลักว่า ภาษีอากรที่ดีมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บสูง ควรเป็นภาษีที่ผู้เสียภาษีเสียค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายต่ำ กล่าวคือ ภาษีที่มีประสิทธิภาพควรเป็นภาษีที่ง่าย มีข้อความชัดเจน และสะดวกแก่ผู้เสียภาษีอากรในการปฏิบัติตาม

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากร (Tax Effort)

นักเศรษฐศาสตร์การคลังได้ให้ความสนใจ เรื่องของความพยายามด้านภาษีเป็นอย่างมาก เนื่องจากความพยายามด้านภาษีนั้น ถือเป็นเครื่องมือที่จะใช้วัดว่า รัฐบาลของแต่ละประเทศได้ใช้

ความสามารถที่มีอยู่ ในการเก็บภาษีทุกชนิดเพื่อนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้เต็มความสามารถในการเสียภาษีของประชาชนในประเทศนั้น ๆ หรือไม่ หรืออาจกล่าวได้ว่า ความพยายามทางด้านภาษีนั้น เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของรัฐบาล ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์การคลังได้ทำการศึกษาเรื่องนี้ในลักษณะการเปรียบเทียบ ความพยายามด้านภาษีของประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ผลจากการศึกษาจะสามารถจัดลำดับประเทศต่าง ๆ ว่ามีความพยายามทางด้านภาษीलำดับแรก ๆ หรือ ลำดับหลัง ๆ (ความพยายามสูง หรือ ความพยายามต่ำ) รวมทั้งสื่อความหมายถึงการวางนโยบายภาษีของประเทศเหล่านั้น ว่า ประเทศนั้น ๆ มีความสามารถที่จะเก็บภาษีในระดับหนึ่งที่เป็นที่ต้องการสำหรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการระดมทรัพยากรภายในประเทศให้ได้เพียงพอทั้งการออมของภาคเอกชน และภาครัฐบาล หากการออมในภาคเอกชนไม่เพียงพอ รัฐบาลต้องหาทางที่จะทำให้การออมในภาครัฐบาลเพิ่มสูงขึ้น (ชมพลิน จันทรเรืองเพ็ญ และ รัตนา สายคณิต, 2524 หน้า 40 – 42)

ขบวนการซึ่งเกิดจากความพยายามของรัฐบาลในการปรับโครงสร้างบริการการ จัดเก็บภาษีอากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จัดเก็บภาษีเพื่อนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งได้จากการเปรียบเทียบสัดส่วนของภาษีที่เก็บได้จริง (Actual Tax Ratio) กับอัตราส่วนภาษีที่ประมาณ หรือพยากรณ์ว่าควรจะได้ ภายใต้สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี (Estimated or Predicted Tax Ratio) หรือสมรรถวิสัยในการเก็บภาษี (ชมพลิน จันทรเรืองเพ็ญ, 2525 , หน้า 87 – 117) ซึ่ง สามารถเขียนเป็นสมการ ดังนี้

$$TE = \frac{AT}{ET}$$

โดยที่

TE	คือ	ดัชนีความพยายามในการเก็บภาษี
AT	คือ	อัตราส่วนภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริง
ET	คือ	อัตราสัดส่วนภาษีที่ควรจะได้ หรือ สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี

ถ้าอัตราส่วนภาษีที่จัดเก็บได้จริงต่ำกว่าอัตราส่วนภาษีที่ควรจะได้ ค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีจะต่ำกว่า 1 แสดงว่าประเทศยังไม่ได้มีความพยายามในการจัดเก็บภาษีเท่าที่ควรจะเป็น หรือประเทศยังจัดเก็บภาษีไม่มีประสิทธิภาพ แต่ถ้าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีสูงกว่า 1 แสดงว่าประเทศได้มีความพยายามในการจัดเก็บภาษีเท่าที่ควรจะเป็น หรือประเทศจัดเก็บภาษีมีประสิทธิภาพแล้ว

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประภัสสร กฤติยาภิชาติกุล (2541) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ให้ดีขึ้น โดยศึกษาจากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเทียบกับประมาณการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของจังหวัดเชียงใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2535 - 2539 โดยศึกษาสัดส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้ กับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) เฉพาะสาขาที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ สาขาเหมืองแร่ สาขาอุตสาหกรรม สาขาการสร้างไฟฟ้าและประปา สาขาค้าส่งค้าปลีก สาขาบริการ และสัดส่วนของประมาณการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม กับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ศึกษาอัตราการเพิ่มของภาษีมูลค่าเพิ่มเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีการค้าเดิม ศึกษาจำนวนผู้กระทำ ความผิดเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มและมูลค่าความเสียหายจากการทุจริตเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ และหาประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ โดยคำนวณจากจำนวนผู้กระทำ ความผิดและความผิดเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มที่ตรวจพบ เทียบกับจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดเชียงใหม่สามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้สูงกว่าประมาณการ และมีประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสูงกว่าการจัดเก็บภาษีการค้าเดิม ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาด้านบุคลากร มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตรวจปฏิบัติการไม่เพียงพอต่อการตรวจสอบ ปัญหาด้านผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการพยายามหลีกเลี่ยงภาษี มีบางรายไม่เข้าใจในการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ปัญหาด้านช่องว่างของกฎหมาย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ประกอบการอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการหลีกเลี่ยงภาษี และปัญหาการขาดแคลนเทคโนโลยี หน่วยงานกรมสรรพากรยังขาดเทคโนโลยีและระบบงานกรรมวิธีที่ดีที่จะใช้ในการควบคุมและตรวจสอบ ทำให้ผู้ประกอบการสามารถหลีกเลี่ยงภาษีได้ง่าย

แสงจันทร์ พิทักษ์กำพล (2545) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ค่าความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีในแต่ละจังหวัด และเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี โดยการหาค่าดัชนีความพยายามเป็นรายจังหวัด โดยใช้ข้อมูลทศนิยมของกรมสรรพากรศึกษาเฉพาะยอดรวมภาษีอากรระหว่างปีงบประมาณ 2535 – 2542 โดยแบ่งระยะเวลาการศึกษาเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงปี 2535 – 2539 และปี 2540 – 2542 พร้อมทั้งแบ่งกลุ่มจังหวัดช่วงเวลาละ 3 กลุ่ม โดยใช้ค่าเฉลี่ยผลการจัดเก็บภาษีแต่ละช่วงเป็นเกณฑ์ คือ กลุ่มจังหวัดที่มีผลการจัดเก็บภาษีต่ำกว่า 1,000 ล้านบาท ตั้งแต่ 1,000 – 1,999 ล้านบาท และตั้งแต่ 2,000 ล้านบาทขึ้นไป แล้ววิเคราะห์ค่าความสามารถในการเสียภาษีด้วยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยกำหนดสมการให้ความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละจังหวัดขึ้นอยู่กับรายได้จังหวัดในสาขาการผลิตต่าง ๆ ซึ่งได้

จัดกลุ่มรายได้สาขาต่าง ๆ เป็น 4 สาขาใหญ่ คือ สาขาเกษตรกรรม สาขาพาณิชยกรรม สาขาอุตสาหกรรม และสาขาบริการ แล้วนำค่าความสามารถที่ประมาณได้ไปคำนวณหาค่าดัชนีความพยายาม ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างสัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บได้กับสัดส่วนของภาษีที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ ดังนั้น ค่าดัชนีจึงเป็นเกณฑ์ที่จะชี้วัดว่าเจ้าหน้าที่มีระดับความพยายามในการจัดเก็บภาษีเป็นเช่นใด เมื่อเทียบกับค่าความสามารถ ผลการศึกษาปรากฏว่าค่าความสามารถในการเสียภาษีสรรพากรของจังหวัดต่าง ๆ ถูกกำหนดโดยสัดส่วนรายได้จังหวัดสาขาต่าง ๆ แตกต่างกัน และมีค่าความสามารถอยู่ในเกณฑ์ต่ำ สำหรับค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีมียุทธศาสตร์ใกล้เคียงกันและอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่า 1 เล็กน้อยไปถึงสูงกว่า 1 เล็กน้อย

เนตรนภา มาลา (2548) ได้ศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ของหน่วยจัดเก็บภาษี สำนักงานสรรพากรภาค 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างของภาษีมูลค่าเพิ่ม และสภาพเศรษฐกิจที่มีผลต่อความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของประชาชนและภาครัฐกิจของหน่วยจัดเก็บภาษี สำนักงานสรรพากรภาค 5 และเพื่อประมาณการดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิศึกษาเฉพาะภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จากสำนักงานสรรพากรภาค 5 ระหว่างปีงบประมาณ 2539 – 2546 ทำการวิเคราะห์หาค่าความสามารถในการเสียภาษี ด้วยวิธีสมการถดถอยพหุคูณ โดยกำหนดสมการความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละจังหวัดขึ้นอยู่กับรายได้จังหวัดในสาขาอุตสาหกรรม สาขาบริการ และผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มปีที่ผ่านมา และหาค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อเป็นเกณฑ์ที่จะชี้วัดว่าเจ้าหน้าที่มีระดับความพยายามในการจัดเก็บภาษีเป็นเช่นใดเมื่อเทียบกับค่าความสามารถ ผลการศึกษาปรากฏว่าค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีของจังหวัดต่าง ๆ ในสำนักงานสรรพากรภาค 5 ขึ้นอยู่กับรายได้สาขาอุตสาหกรรม สาขาบริการ และผลจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในปีที่ผ่านมาโดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของแต่ละจังหวัดที่เอื้อให้เกิดรายได้

วราพรรณ ตั้งวานิชกพงษ์ (2551) ได้ศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของหน่วยจัดเก็บสำนักงานสรรพากรภาค 5 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2544 - 2548 มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาเฉพาะภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จากสำนักงานสรรพากรภาค 5 ระหว่างปีงบประมาณ 2544 - 2548 ทำการวิเคราะห์หาค่าความสามารถในการเสียภาษี ด้วยวิธีสมการถดถอยพหุคูณ กำหนดสมการให้ความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละจังหวัดขึ้นอยู่กับรายได้ผลิตภัณฑ์จังหวัดในสาขาอุตสาหกรรม สาขาบริการ และผลจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มปีที่ผ่านมา นำค่าความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละจังหวัด ไปจัดลำดับจังหวัดที่มีความสามารถสูง คือ จังหวัดที่มีความสามารถในการเสียภาษีมากกว่าร้อยละ 1 ของ GPP ส่วนจังหวัดที่มีค่าความสามารถต่ำ คือ จังหวัดที่มีความสามารถในการเสียภาษีน้อยกว่า ร้อยละ 1 ของ

GPP และหาค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม จากค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มที่เก็บได้จริงต่อผลิตภัณฑ์จังหวัด เปรียบเทียบกับ อัตราส่วนรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มที่ควรจะได้ต่อผลิตภัณฑ์จังหวัด ค่าดัชนีที่ได้ ใช้เป็นเกณฑ์ชี้วัดว่าเจ้าหน้าที่มีระดับความพยายามในการจัดเก็บภาษีเป็นเช่นใด เมื่อเทียบกับความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี ถ้าค่าดัชนี = 1 แสดงว่ามีการจัดเก็บภาษีได้เท่ากับค่าความสามารถ หรือเท่ากับจำนวนภาษีที่ควรจะได้ ซึ่งถือว่ามีความพยายามอยู่ในเกณฑ์ปกติ ถ้าค่าดัชนี > 1 แสดงว่ามีการจัดเก็บภาษีได้มากกว่าค่าความสามารถ หรือมากกว่าจำนวนภาษีที่ควรจะได้ ซึ่งถือว่ามีความพยายามอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ ถ้าค่าดัชนี < 1 แสดงว่ามีการจัดเก็บภาษีได้มากกว่าค่าความสามารถ หรือน้อยกว่าจำนวนภาษีที่ควรจะได้ ซึ่งถือว่ามีความพยายามอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ ผลการศึกษาปรากฏว่าค่าความสามารถในการเสียภาษีของจังหวัดต่าง ๆ ในสำนักงานสรรพากรภาค 5 ขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรม สาขาบริการ และผลจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในปีที่ผ่านมา โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีอยู่ในเกณฑ์สูงในภาค 5 คือ จังหวัดชลบุรี ระยอง สมุทรปราการ ตรัง และเชียงใหม่ ส่วนจังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือ จังหวัดจันทบุรี สระแก้ว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ โครงสร้างทางเศรษฐกิจของแต่ละจังหวัดที่เอื้อให้เกิดรายได้ สำหรับค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม พบว่า จังหวัดที่มีค่าความพยายามสูงสุด คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดที่มีค่าความพยายามต่ำที่สุด คือ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งจะต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บ เพื่อนำไปสู่ผลจัดเก็บที่เพิ่มมากขึ้น

มนัส มนูกุลกิจ (2552) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ 2547 - 2551 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร และศึกษาปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทั้งทางด้านเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บเงินได้บุคคลธรรมดาและผู้เสียภาษี โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลประมาณการการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครจำนวน 16 สำนักงาน และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผลการศึกษาพบว่า ค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครทั้ง 16 สำนักงาน มีค่ามากกว่า 1 ในปีงบประมาณ 2547, 2548 และ 2550 และมีค่าน้อยกว่า 1 ในปีงบประมาณ 2549 และ 2551 ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศซึ่งได้รับผลกระทบมาจากสภาพเศรษฐกิจโลก สถานการณ์บ้านเมืองในประเทศขาดเสถียรภาพ และมาตรการทางภาษีของกรมสรรพากรในการเพิ่มสิทธิ์ในการ

หักค่าลดหย่อนตามกฎหมาย และการยกเว้นรายได้บางประเภทที่ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี สำหรับ ปัญหาที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากร พื้นที่กรุงเทพมหานครทางด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เกิดจากจำนวนอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ไม่ เพียงพอต่อปริมาณงานที่ต้องดำเนินการ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ทักษะความชำนาญในการ ปฏิบัติงาน และสวัสดิการหรือผลตอบแทนที่ได้รับไม่สร้างแรงจูงใจให้กับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน และขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน สำหรับด้านผู้มีเงินได้ ปัญหาสำคัญคือ มีทัศนคติในการเสีย ภาษีในทางลบ มีพฤติกรรมหลบเลี่ยงภาษีอากร ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษีอากรอย่างแท้จริง ทำให้ไม่ทราบถึงประโยชน์และผลตอบแทนของการเสียภาษีทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้ ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกรุงเทพมหานครแต่ละสำนักงานสูงหรือต่ำ กว่าเกณฑ์ปกติตามสภาพของพื้นที่ที่รับผิดชอบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กรอบแนวคิด / แบบจำลอง

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรภาค 8

1. วิเคราะห์หาอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง (Actual Tax Ratio : Tr_i)

$$Tr_i = \frac{T_i}{GPP_i}$$

โดยกำหนดให้

Tr_i = อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจริงในจังหวัดที่ i

T_i = ผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริงในจังหวัดที่ i

GPP_i = มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดที่ i

เกณฑ์การวัด

จังหวัดที่มีผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มสูง คือ มีสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อ GPP มากกว่าร้อยละ 1

จังหวัดที่มีผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่ำ คือ มีสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อ GPP น้อยกว่าร้อยละ 1

2. วิเคราะห์หาความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Capacity) หรือ ผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ (Expected Tax) โดยประมาณการจากสมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression)

$$TT = a + b_1MANCON + b_2SER + b_3SALE + b_4VAT_{t-1} + e$$

โดยกำหนดให้

TT = อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ GPP

MANCON = อัตราส่วนของรายได้ภาคอุตสาหกรรม ต่อ GPP

SER = อัตราส่วนของรายได้ภาคบริการ ต่อ GPP

SALE = อัตราส่วนของรายได้ภาคการขาย ต่อ GPP

VAT_{t-1} = อัตราส่วนภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ GPP ในปี $t-1$

เกณฑ์การวัด

จังหวัดที่มีความสามารถสูง คือ มีความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม มากกว่าร้อยละ 1 ของ GPP

จังหวัดที่มีความสามารถต่ำ คือ มีความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม น้อยกว่าร้อยละ 1 ของ GPP

กรอบแนวคิด / แบบจำลอง (ต่อ)

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรภาค 8

3. วิเคราะห์ประสิทธิภาพจากค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Effort Index : TE_i)

$$TE_i = \frac{Tr_i}{TT_i}$$

โดยกำหนดให้

TE_i = ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มรายจังหวัด i

Tr_i = อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่เก็บได้จริงต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด,

TT_i = อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ควรเก็บได้ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด,

เกณฑ์การวัดประสิทธิภาพ

- ค่าเท่ากับ 1 หมายถึง สำนักงานสรรพากรพื้นที่ i มีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์ปกติ แสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มในระดับปกติ
- มีค่าน้อยกว่า 1 หมายถึง สำนักงานสรรพากรพื้นที่ i มีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์ต่ำ แสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่ำ
- มีค่ามากกว่า 1 หมายถึง สำนักงานสรรพากรพื้นที่ i มีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์สูง แสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มสูง

3.2 วิธีการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Qualitative Analysis) โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อหาค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และนำไปหาค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 8 ทั้ง 9 สำนักงาน

2. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการอธิบายถึงผลที่ได้จากการวิเคราะห์อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Actual Tax Ratio) และค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ที่สังกัดอยู่ในสำนักงานสรรพากรภาค 8

3.2 พื้นที่ทำการศึกษ

การศึกษครั้งนี้ จะทำการศึกษจากข้อมูลผลการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มสำนักงานสรรพากรพื้นที่ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 8 ครอบคลุมจังหวัดในภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วย 9 สำนักงานสรรพากรพื้นที่ ดังนี้

- 1) สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 (จังหวัดเชียงใหม่1)
- 2) สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 (จังหวัดเชียงใหม่2)
- 3) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำพูน (จังหวัดลำพูน)
- 4) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (จังหวัดลำปาง)
- 5) สำนักงานสรรพากรพื้นที่แพร่ (จังหวัดแพร่)
- 6) สำนักงานสรรพากรพื้นที่น่าน (จังหวัดน่าน)
- 7) สำนักงานสรรพากรพื้นที่พะเยา (จังหวัดพะเยา)
- 8) สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงราย (จังหวัดเชียงราย)
- 9) สำนักงานสรรพากรพื้นที่แม่ฮ่องสอน (จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

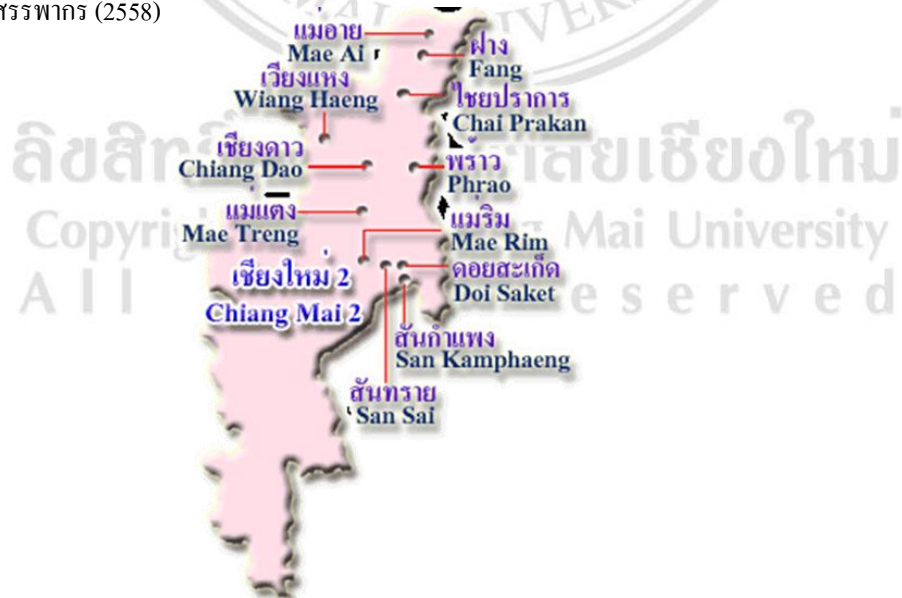
ภาพที่ 3.1 แผนที่หน่วยงานภายในสำนักงานสรรพากรภาค 8
ที่มา : กรมสรรพากร (2558)

เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดใหญ่ กรมสรรพากรจึงได้มีการแบ่งพื้นที่การทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ เป็น 2 สำนักงานสรรพากรพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 ครอบคลุมอำเภอเมือง อำเภอสารภี อำเภอหางดง อำเภอสันป่าตอง อำเภอดอยเต่า อำเภอฮอด อำเภออมก๋อย อำเภอจอมทอง อำเภอดอยหล่อ ดังปรากฏตามภาพที่ 3.2 และอำเภอสะเมิง ส่วนสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 ครอบคลุมอำเภอฝาง อำเภอไชยปราการ อำเภอพร้าว อำเภอแมริม อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันกำแพง อำเภอสันทราย อำเภอแม่แตง อำเภอเชียงดาว อำเภอเวียงแหง และอำเภอแม่อาย และ ดังปรากฏตามภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.2 แผนที่ขอบเขตความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1
ที่มา : กรมสรรพากร (2558)

ภาพที่ 3.3 แผนที่ขอบเขตความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2
ที่มา : กรมสรรพากร (2558)

3.4 วิธีการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม

3.4.1 การวิเคราะห์หาอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง (Actual Tax Ratio)

คือ อัตราส่วนระหว่างผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง (Actual Tax) ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ของแต่ละจังหวัด

$$Tr_i = \frac{T_i}{GPP_i}$$

โดยกำหนดให้

Tr_i = อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริงในจังหวัดที่ i

T_i = ผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริงในจังหวัดที่ i

GPP_i = ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดที่ i

วิเคราะห์หาอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดของแต่ละจังหวัด โดยคำนวณหาจากค่าเฉลี่ยของภาษีที่จัดเก็บได้จริงของแต่ละจังหวัด และค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดของแต่ละจังหวัด และนำมาหาอัตราส่วนค่าเฉลี่ยผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ผลที่ได้จะเป็นสัดส่วนของผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดของแต่ละจังหวัด นำผลที่ได้มาจัดเรียงลำดับ จากจังหวัดที่มีสัดส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด มากที่สุด ไปหา น้อยที่สุด จัดแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การพิจารณาอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง

เกณฑ์การพิจารณา	การแบ่งกลุ่ม
> ร้อยละ 1	มีผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มสูง
< ร้อยละ 1	มีผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่ำ

จังหวัดที่มีผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มสูง คือ มีสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อ GPP มากกว่าร้อยละ 1

จังหวัดที่มีผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่ำ คือ มีสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อ GPP น้อยกว่าร้อยละ 1

3.4.2 การวิเคราะห์หาค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

วิเคราะห์หาค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Capacity) หรือ ผลจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ (Expected Tax) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรภาค 8 เป็นรายจังหวัด รวม 9 จังหวัด ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 - 2556 และข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) จำแนกสาขาการผลิตเป็นรายจังหวัด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - 2556 โดยจัดกลุ่มข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ออกเป็น 3 ภาคการผลิต ซึ่งแต่ละสาขาการผลิตมีความสัมพันธ์เป็นฐานในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีสมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression) ดังนี้

1) จัดกลุ่มข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแต่ละจังหวัดเป็น 3 สาขา คือ

1. สาขาอุตสาหกรรม ประกอบด้วย มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดในสาขาอุตสาหกรรมและสาขาก่อสร้าง
2. สาขาบริการ ประกอบด้วย มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดในสาขาโรงแรมและภัตตาคาร , สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ
3. สาขาการขาย ประกอบด้วย มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดในสาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน

2) กำหนดสมการประมาณค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax capacity) หรือ ผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ (Expected Tax) โดยให้สัดส่วนของรายได้จากภาคการผลิตสาขาต่าง ๆ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) และผลการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ในปีที่ $t-1$ (GPP_{t-1}) เป็นตัวแปรอิสระ รวม 4 ตัวแปร และให้สัดส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเป็นตัวแปรตาม โดยมีแบบจำลองความสัมพันธ์ตามสมการ ดังนี้

$$TT = a + b_1MANCON + b_2SER + b_3SALE + b_4VAT_{t-1} + e$$

โดยที่

TT	=	อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ GPP
MANCON	=	อัตราส่วนของรายได้ภาคอุตสาหกรรม ต่อ GPP
SER	=	อัตราส่วนของรายได้ภาคบริการ ต่อ GPP
SALE	=	อัตราส่วนของรายได้ภาคการขาย ต่อ GPP
VAT _{t-1}	=	อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ GPP ในปีที่ t-1

3) ทำการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) แล้วนำมาแทนค่าในแบบจำลอง จะได้สมการประมาณค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

4) หาค่าเฉลี่ยของสัดส่วนรายได้จากภาคการผลิตสาขาต่าง ๆ ต่อ GPP และค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ GPP ในปี $t-1$ ของแต่ละจังหวัด นำไปแทนค่าในสมการที่ประมาณได้จากข้อ 2) ผลที่ได้จะเป็นค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax capacity) ต่อ GPP ของแต่ละจังหวัด หรือสัดส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ (Expected Tax) ต่อ GPP ของแต่ละจังหวัด

5) นำค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของแต่ละจังหวัด มาจัดลำดับโดยเรียงลำดับค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม จากมากไปหาน้อย แล้วจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 เกณฑ์การพิจารณาค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

เกณฑ์การพิจารณา	การแบ่งกลุ่ม
> ร้อยละ 1 ของ GPP	มีความสามารถสูง
< ร้อยละ 1 ของ GPP	มีความสามารถต่ำ

จังหวัดที่มีความสามารถสูง คือ มีค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มมากกว่าร้อยละ 1 ของ GPP

จังหวัดที่มีความสามารถต่ำ คือ มีค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มน้อยกว่าร้อยละ 1 ของ GPP

3.4.3 วิเคราะห์หาค่าดัชนีความพยายามจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Effort Index)

คือ อัตราส่วนระหว่างสัดส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อ GPP กับอัตราส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ ต่อ GPP หรือเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$\text{Tax Effort Index} = \frac{\text{Actual Tax/GPP}}{\text{Expected Tax/GPP}}$$

$$TE_i = \frac{Tr_i}{TT_i}$$

โดยกำหนดให้

- TE_i = ค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มรายจังหวัด i
 Tr_i = อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่เก็บได้จริงต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด i
 TT_i = อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด i

เมื่อนำอัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่เก็บได้จริง ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และอัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ ที่คำนวณได้จากสมการประมาณค่าความสามารถในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม มาแทนค่าในสูตรข้างต้น ผลที่ได้จะเป็นค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของแต่ละจังหวัด และพิจารณาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของแต่ละจังหวัด ดังนี้

ตารางที่ 3.3 เกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม

เกณฑ์การพิจารณา	การแบ่งกลุ่ม
= ร้อยละ 1	มีความพยายามปกติ
> ร้อยละ 1	มีความพยายามสูง
< ร้อยละ 1	มีความพยายามต่ำ

- ค่าเท่ากับ 1 หมายถึง สำนักงานสรรพากรพื้นที่ i มีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์ปกติ แสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มระดับปกติ

- มีค่าน้อยกว่า 1 หมายถึง สำนักงานสรรพากรพื้นที่ i มีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์ต่ำ แสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ

- มีค่ามากกว่า 1 หมายถึง สำนักงานสรรพากรพื้นที่ i มีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์สูง แสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มระดับสูงกว่าเกณฑ์ปกติ

1) นำค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ปี 2546 – 2556 ของแต่ละจังหวัด ไปจัดอันดับจังหวัดที่มีค่าความพยายามสูงสุด (มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บมากที่สุด) คือค่าดัชนีมากกว่า 1 มากที่สุด ไปถึงจังหวัดที่มีความพยายามต่ำสุด คือค่าดัชนีน้อยกว่า 1 มากที่สุด

2) แบ่งจังหวัดในแต่ละกลุ่มออกเป็น 4 ประเภท คือ จังหวัดที่มีความสามารถสูงและความพยายามสูง จังหวัดที่มีความสามารถสูงและความพยายามต่ำ จังหวัดที่มีความสามารถต่ำและความพยายามสูง และจังหวัดที่มีความสามารถต่ำและความพยายามต่ำ โดยถือเกณฑ์ดังนี้

(ก) จังหวัดที่มีลำดับความสามารถสูง คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถมากกว่าร้อยละ 1 ของ GPP จังหวัดที่มีลำดับความสามารถต่ำ คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถน้อยกว่า 1 ของ GPP

(ข) จังหวัดที่มีความพยายามสูง คือ จังหวัดที่มีค่าความพยายามมากกว่า 1 และจังหวัดที่มีความพยายามต่ำคือ จังหวัดที่มีค่าความพยายามน้อยกว่า 1 ของ GPP

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มในครั้งนี้ ศึกษาจากผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง เทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เพื่อแบ่งกลุ่มจังหวัดที่มีผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์สูง และจังหวัดที่มีผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นดัชนีที่สามารถบอกได้ว่าการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นผลมาจากลักษณะของระบบเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือเป็นผลมาจากความพยายามของรัฐบาลในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มให้ได้มากขึ้น

การประมาณค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ โดยใช้วิธีการสร้างสมการประมาณค่าความสามารถในการเสียภาษี ในรูปของสมการถดถอย แล้วนำไปประมาณค่ารายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ เพื่อนำไปคำนวณหาค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม

4.1 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง (Actual Tax Ratio)

การวิเคราะห์อัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง (Actual Tax Ratio) ซึ่งคำนวณจาก อัตราส่วนระหว่างผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง (Actual Tax) ต่อ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ณ ราคาปัจจุบันของแต่ละสำนักงานสรรพากรพื้นที่ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 8 ทั้ง 9 จังหวัด โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง พบว่า จังหวัดเชียงใหม่¹ มีอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เท่ากับ 0.0121 จังหวัดเชียงใหม่² มีอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เท่ากับ 0.0026 จังหวัด

ลำพูน มีอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เท่ากับ 0.0208 จังหวัดลำปาง มีอัตราส่วนผลจัดรายได้เก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เท่ากับ 0.0109 จังหวัดแพร่ มีอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เท่ากับ 0.0092 จังหวัดน่าน มีอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เท่ากับ 0.0054 จังหวัดพะเยา มีอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เท่ากับ 0.0047 จังหวัดเชียงราย มีอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เท่ากับ 0.0093 จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีอัตราส่วนผลจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เท่ากับ 0.0045 ดังปรากฏผล ตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ปี 2546 - 2556

จังหวัด	ค่าเฉลี่ยผลจัดเก็บ	ค่าเฉลี่ยของมูลค่า	ค่าเฉลี่ย	สัดส่วนของ
	รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Actual Tax)	ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัด (GPP)	อัตราส่วนผลจัดเก็บ รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ มูลค่าผลิตภัณฑ์ มวลรวมจังหวัด	ผลจัดเก็บรายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ มูลค่าผลิตภัณฑ์ มวลรวมจังหวัด
เชียงใหม่1	1,627.3308	134,275.8921	0.012119	1.21
เชียงใหม่2	344.2516	134,275.8921	0.002564	0.26
ลำพูน	43.4814	19,355.4427	0.020845	2.08
ลำปาง	526.2561	48,400.8100	0.010873	1.09
แพร่	177.9639	19,355.4427	0.009195	0.92
น่าน	101.7613	19,008.9798	0.005353	0.54
พะเยา	110.2609	23,421.7661	0.004707	0.47
เชียงราย	511.3738	55,262.5103	0.009254	0.93
แม่ฮ่องสอน	31.7998	7,035.9094	0.004519	0.45
ค่าเฉลี่ย	386.05	51,154.74	0.008833	0.88

ที่มา. กรมสรรพากร (2546 - 2556)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546 - 2556)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนผลจذبเกี่ยวรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) พบว่าสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ GPP ของจังหวัดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันมาก ซึ่งสามารถจัดกลุ่มเป็น กลุ่มจังหวัดที่มีผลจذبเกี่ยวรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ GPP ต่ำ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่² โดยมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.93 0.92 0.54 0.47 0.45 0.26 ตามลำดับ จังหวัดที่มีผลจذبเกี่ยวรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อ GPP สูงสุด ในสำนักงานสรรพากรภาค 8 คือ จังหวัดลำพูน เท่ากับร้อยละ 2.08 รองลงมา คือ จังหวัดเชียงใหม่¹ เท่ากับร้อยละ 1.21 และจังหวัดลำปาง เท่ากับร้อยละ 1.09

4.2 ผลการวิเคราะห์ค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Capacity)

การศึกษาค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 8 รวม 9 จังหวัด ตั้งแต่ปี 2546 – 2556 เป็นข้อมูลที่มีลักษณะผสมระหว่างข้อมูลอนุกรมเวลา (time series data) และข้อมูลที่เป็นภาคตัดขวาง (cross section data) โดยใช้ข้อมูลผลจذبเกี่ยวรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จذبได้ กับปัจจัยทางเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ เพื่อกำหนดสมการความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนของรายได้จากภาคการผลิตต่าง ๆ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนั้น ๆ ซึ่งสามารถเขียนแทนด้วยสมการ ดังนี้

$$TT = a + b_1MANCON + b_2SER + b_3SALE + b_4VAT_{t-1} + e \quad (4.1)$$

โดยที่

- TT = อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ GPP
 MANCON = อัตราส่วนของรายได้ภาคอุตสาหกรรม ต่อ GPP
 SER = อัตราส่วนของรายได้ภาคบริการ ต่อ GPP
 SALE = อัตราส่วนของรายได้ภาคการขาย ต่อ GPP
 VAT_{t-1} = อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ GPP ในปี t-1
 a₁ = ค่าคงที่
 b₁ = ค่าสัมประสิทธิ์สำหรับตัวแปรอัตราส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรม ต่อ GPP
 b₂ = ค่าสัมประสิทธิ์สำหรับตัวแปรอัตราส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคบริการ ต่อ GPP

b_3 = ค่าสัมประสิทธิ์สำหรับตัวแปรอัตราส่วนมูลค่า
ผลิตภัณฑ์ภาคการชาย ต่อ GPP

b_4 = ค่าสัมประสิทธิ์สำหรับตัวแปรอัตราส่วนภาษีมูลค่าเพิ่ม
ต่อ GPP ปีที่ $t-1$

เมื่อได้แบบจำลองประมาณค่าความสามารถในการเสียภาษีแล้ว จากนั้นนำไปทำการวิเคราะห์
โดยใช้วิธีสมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ปรากฏผลตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการประมาณค่าสมการความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

Variable	Coefficient	Std.Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.001521	0.001248	-1.219007	0.2260
MANCON	0.009526	0.002038	4.673587	0.0000***
SER	-0.002253	0.008729	-0.258113	0.7969
SALES	0.005876	0.013399	0.438558	0.6620
VAT _{t-1}	0.907454	0.076932	11.79555	0.0000***

R-squared = 0.878845

Adjusted R-squared = 0.872261

S.E. of regression = 0.002079

Durbin-Watson stat = 2.064551

F-statistic = 133.4716

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : *** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

พิจารณาจากตารางที่ 4.2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจ หรือ Adjusted R-Squared มี
ค่าเท่ากับ 0.872261 แสดงว่า ตัวแปรที่กำหนดไว้ในสมการ คือ ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการ
เปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ รายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ได้ประมาณ
ร้อยละ 87.23

ค่า F-Statistic มีค่าเท่ากับ 133.4716 แสดงว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความแปรปรวน
ของตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ด้วยค่า t-statistic พบว่า ตัวแปรอิสระ คือ มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคการขาย ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคบริการต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

ผลการทดสอบข้อสมมติของสมการในประเด็นค่าความคาดเคลื่อนทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน หรือปัญหา Autocorrelation โดยพิจารณาค่าสถิติ Durbin-Watson (D.W.) พบว่า ค่า Durbin-Watson ที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 2.064551 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่เกิดปัญหา Autocorrelation ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 จึงสรุปได้ว่า สมการประมาณค่าภาษีมูลค่าเพิ่มไม่เกิดปัญหา Autocorrelation

จากผลการประมาณค่าสมการความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ปรากฏว่ามีเพียงมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปีที่ผ่านมา ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคการขายต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคบริการต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น จึงทำการประมาณค่าสมการค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มอีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาเฉพาะปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังปรากฏผลตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการประมาณค่าสมการความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม
(เฉพาะที่มีความสัมพันธ์กัน)

Variable	Coefficient	Std.Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.001282	0.000648	-1.978504	0.0508
MANCON	0.010352	0.000670	15.44561	0.0000***
VAT _{t-1}	0.915231	0.074441	12.29472	0.0000***

R-squared = 0.878583

Adjusted R-squared = 0.874708

S.E. of regression = 0.002059

Durbin-Watson stat = 2.063903

F-statistic = 226.7301

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : *** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

พิจารณาจากตารางที่ 4.3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจ หรือ Adjusted R-Squared มีค่าเท่ากับ 0.874708 แสดงว่า ตัวแปรที่กำหนดไว้ในสมการ คือ ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ รายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ได้ประมาณร้อยละ 87.47

ค่า F-Statistic มีค่าเท่ากับ 226.7301 แสดงว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ด้วยค่า t-Statistic พบว่า ตัวแปรอิสระ คือ มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และรายได้อาชีพมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดซึ่งเป็นตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ผลการทดสอบข้อสมมติของสมการในประเด็นค่าความคาดเคลื่อนทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน หรือปัญหา Autocorrelation โดยพิจารณาค่าสถิติ Durbin-Watson (D.W.) พบว่า ค่า Durbin-Watson ที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 2.063903 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่เกิดปัญหา Autocorrelation ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 จึงสรุปได้ว่า สมการประมาณค่าภาษีมูลค่าเพิ่มไม่เกิดปัญหา Autocorrelation

พิจารณาตัวแปรมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ของค่าตัวแปรมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด มีค่าเท่ากับ 0.010352 หมายความว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อตัวแปรมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้รายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.01 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ตัวแปรมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แปรผันไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ การผลิตในภาคอุตสาหกรรมจะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้รายได้ของประชาชนมีมากขึ้น ประชาชนมีอำนาจซื้อมากขึ้น การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมีมากขึ้น ส่วนภาคธุรกิจมีการขยายตัวทางการลงทุนมากขึ้น ส่งผลให้รายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเพิ่มขึ้น

พิจารณาตัวแปรรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปีที่ผ่านมา มีค่าสัมประสิทธิ์ของค่าตัวแปรรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อผลิตภัณฑ์จังหวัดในปีที่ผ่านมา มีค่าเท่ากับ 0.915231 หมายความว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อตัวแปรรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปีที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.92 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ตัวแปรรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปีที่ผ่านมา และรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แปรผันในทิศทางเดียวกัน นั่นคือรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดในปีที่ผ่านมา มีอิทธิพลต่อรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปัจจุบัน ส่งผลให้มีรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเพิ่มขึ้น

จากผลการประมาณค่าสมการความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มที่คำนวณได้สามารถนำมาเขียนเป็นสมการประมาณค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้ดังนี้

$$TT = -0.001282 + 0.010352MANCON^{***} + 0.915231VAT_{t-1}^{***} \quad (4.2)$$

จากสมการประมาณค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มที่วิเคราะห์ได้ นำไปคำนวณหาค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือ ผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ของจังหวัดต่าง ๆ ทั้ง 9 จังหวัด ของสำนักงานสรรพากรภาค 8 โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยของสัดส่วนรายได้ในภาคอุตสาหกรรม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ของแต่ละจังหวัด และค่าเฉลี่ยของสัดส่วนรายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปีที่ผ่านมาของแต่ละจังหวัด แล้วนำไปแทนค่าในสมการ ผลที่ได้จะเป็นค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

ค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่ปรากฏตามตารางที่ 4.4 จะแสดงถึงค่าประมาณ โดยเฉลี่ยของสัดส่วนภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ของแต่ละจังหวัดของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ในปี 2546 - 2556 โดยมีหน่วยเท่ากับล้านบาทตามหน่วยของสัดส่วนรายได้จังหวัด จากผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

ลำดับความสามารถอันดับที่ 1 คือ จังหวัดลำพูน มีค่าความสามารถในการเสียภาษีเฉลี่ยสูงสุดในสำนักงานสรรพากรภาค 8 มีค่าความสามารถในการเสียภาษี เท่ากับ 0.020718 หมายความว่า จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 1 ล้านบาท คาดว่าจังหวัดลำพูน จะจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้เท่ากับ 20,718 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.07 ของ GPP

ลำดับความสามารถอันดับที่ 2 คือ จังหวัดเชียงใหม่¹ ซึ่งครอบคลุมอำเภอเมือง อำเภอสารภี อำเภอหางดง อำเภอสันป่าตอง อำเภอดอยเต่า อำเภอฮอด อำเภออมก๋อย อำเภอจอมทอง อำเภอดอยหล่อ มีค่าความสามารถในการเสียภาษี เท่ากับ 0.012167 หมายความว่า จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 1 ล้านบาท คาดว่าจังหวัดเชียงใหม่¹ จะจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้เท่ากับ 12,167 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.21 ของ GPP

ลำดับความสามารถอันดับที่ 3 คือ จังหวัดลำปาง มีค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เท่ากับ 0.011093 หมายความว่า จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 1 ล้านบาท คาดว่าจังหวัดลำปาง จะจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้เท่ากับ 11,093 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.11 ของ GPP

ลำดับความสามารถอันดับที่ 4 คือ จังหวัดแพร่ มีค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เท่ากับ 0.009673 หมายความว่า จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 1 ล้านบาท คาดว่าจังหวัดแพร่ จะจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้เท่ากับ 9,673 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.97 ของ GPP

ลำดับความสามารถอันดับที่ 5 คือ จังหวัดเชียงราย มีค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเท่ากับ 0.008923 หมายความว่า จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 1 ล้านบาท คาดว่าจังหวัดเชียงราย จะจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้เท่ากับ 8,923 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.89 ของ GPP

ลำดับความสามารถอันดับที่ 6 คือ จังหวัดน่าน มีค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เท่ากับ 0.005228 หมายความว่า จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 1 ล้านบาท คาดว่าจังหวัดน่าน จะจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้เท่ากับ 5,228 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.52 ของ GPP

ลำดับความสามารถอันดับที่ 7 คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีค่าความสามารถในการเสียภาษีเท่ากับ 0.004348 หมายความว่า จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 1 ล้านบาท คาดว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้เท่ากับ 4,348 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.43 ของ GPP

ลำดับความสามารถอันดับที่ 8 คือ จังหวัดพะเยา มีค่าความสามารถในการเสียภาษีเท่ากับ 0.004292 หมายความว่า จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 1 ล้านบาท คาดว่าจังหวัดพะเยา จะจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้เท่ากับ 4,292 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.43 ของ GDP

ลำดับความสามารถอันดับที่ 9 คือ จังหวัดเชียงใหม่² ครอบคลุมอำเภอฝาง อำเภอไชยปราการ อำเภอพร้าว อำเภอแมริ่ม อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันกำแพง อำเภอสันทราย อำเภอแม่แตง อำเภอเชียงดาว อำเภอเวียงแหง และอำเภอแม่อาย มีค่าความสามารถในการเสียภาษีเท่ากับ 0.002672 หมายความว่า จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 1 ล้านบาท คาดว่าจังหวัดเชียงใหม่² จะจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้เท่ากับ 2,672 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.27 ของ GDP

นำค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของแต่ละจังหวัด ไปจัดอันดับจังหวัดที่มีความสามารถสูง คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มมากกว่า ร้อยละ 1 ของ GDP ส่วนจังหวัดที่มีความสามารถต่ำ คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มน้อยกว่า ร้อยละ 1 ของ GDP พอสรุปได้ ตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.4 ค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ตั้งแต่ปี 2546 - 2556

จังหวัด	MANCON	VAT _{t-1}	ค่าความสามารถ
ลำพูน	1.332101	0.008637	0.020718
เชียงใหม่ ¹	0.155397	0.012893	0.012167
ลำปาง	0.173190	0.011533	0.011093
แพร่	0.185868	0.009859	0.009673
เชียงราย	0.102204	0.010009	0.008923
น่าน	0.129573	0.005718	0.005228
แม่ฮ่องสอน	0.121721	0.004860	0.004348
พะเยา	0.100263	0.005045	0.004292
เชียงใหม่ ²	0.155397	0.012893	0.002672

ที่มา : จากการคำนวณตามสมการที่ (4.2)

ตารางที่ 4.5 สรุปค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของจังหวัดต่าง ๆ

ความสามารถ	จังหวัด	ค่าความสามารถ
ความสามารถสูง	ลำพูน	0.020718
	เชียงใหม่1	0.012167
	ลำปาง	0.011093
ความสามารถต่ำ	แพร่	0.009673
	เชียงราย	0.008923
	น่าน	0.005228
	พะเยา	0.004348
	แม่ฮ่องสอน	0.004292
	เชียงใหม่2	0.002672

ที่มา : จากการคำนวณตามสมการค่าความสามารถ

4.3 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Effort Index)

เมื่อได้ทำการศึกษาค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นรายจังหวัดของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ในลักษณะเป็นค่าเฉลี่ยของสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ซึ่งค่าความสามารถนี้จะใช้พื้นฐานเพื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง ต่อ GPP ต่อไป ผลที่ได้จะเป็นค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของจังหวัดต่าง ๆ ของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ในลักษณะของค่าเฉลี่ยเช่นกัน หรือสามารถเขียนเป็นสูตรได้ ดังนี้

$$\text{Tax Effort} = \frac{\text{Actual Tax/GPP}}{\text{Expected Tax/GPP}}$$

$$TE_i = \frac{Tr_i}{TT_i}$$

โดยกำหนดให้

TE_i = ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มรายจังหวัด i

Tr_i = อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่เก็บได้จริงต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์
มวลรวมจังหวัด i

TT_i = อัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเก็บได้ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์
มวลรวมจังหวัด i

ค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Effort Index) ที่คำนวณได้จากสูตรข้างต้น จะแสดงถึงค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนระหว่างสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริงต่อ GPP เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ต่อ GPP หรือ เป็นดัชนีที่จะแสดงว่าการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้มากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับค่าสามารถในการเสียภาษี หรือ ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ จึงได้ถือว่าเป็นเครื่องชี้ถึงระดับประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของแต่ละจังหวัด

ถ้าค่าดัชนี = 1 แสดงว่ามีการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้เท่ากับความสามารถในการเสียภาษี หรือเท่ากับจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ ซึ่งถือว่า สำนักงานสรรพากรพื้นที่ i มีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์ปกติ แสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มระดับปกติ

ถ้าค่าดัชนี > 1 แสดงว่ามีการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้มากกว่าความสามารถในการเสียภาษี หรือมากกว่าจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ ซึ่งถือว่า สำนักงานสรรพากรพื้นที่ i มีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ แสดงว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มระดับสูงกว่าเกณฑ์ปกติ

ถ้าค่าดัชนี < 1 แสดงว่ามีการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้น้อยกว่าความสามารถในการเสียภาษี หรือน้อยกว่าจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ ซึ่งถือว่า สำนักงานสรรพากรพื้นที่ i มีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ แสดงว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ

ดังนั้น เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยของสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริงต่อ GPP ของแต่ละจังหวัด แล้วนำไปเปรียบเทียบกับค่าความสามารถของจังหวัดนั้น ๆ ตามสูตรแล้ว ผลที่ได้จึงเป็นค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังแสดงตามตารางที่ 4.6 เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดแล้วพบว่า

ตารางที่ 4.6 ค่าความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรภาค 8
ตั้งแต่ปี 2546 - 2556

จังหวัด	รายได้จาก ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ เก็บได้จริงต่อ GPP (1)	รายได้จาก ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ ควรจะเก็บได้ต่อ GPP (2)	ค่าความพยายาม ในการจัดเก็บ ภาษี <u>(1)</u> (2)	อันดับที่ของ ค่าความ พยายามใน การจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่ม
ลำพูน	0.02209	0.02072	1.0660	1
พะเยา	0.00464	0.00429	1.0814	2
แม่ฮ่องสอน	0.00457	0.00435	1.0511	3
เชียงราย	0.00910	0.00892	1.0201	4
น่าน	0.00533	0.00523	1.0200	5
เชียงใหม่1	0.01210	0.01217	0.9944	6
ลำปาง	0.01089	0.01109	0.9814	7
แพร่	0.00920	0.00967	0.9508	8
เชียงใหม่2	0.00249	0.01217	0.9314	9

ที่มา : จากการคำนวณ

จากนั้น จัดเรียงจังหวัดที่มีค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มมากกว่า 1
ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีความพยายามสูงทางด้านจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม และจังหวัดที่มีค่าดัชนีความ
พยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มน้อยกว่า 1 ถือเป็นจังหวัดที่มีความพยายามต่ำทางด้าน
จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้ตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 สรุปค่าความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของจังหวัดต่าง ๆ

ความพยายาม	จังหวัด	ค่าความพยายาม
ความพยายามสูง	ลำพูน	1.0660
	พะเยา	1.0814
	แม่ฮ่องสอน	1.0511
	เชียงราย	1.0201
	น่าน	1.0200
ความพยายามต่ำ	เชียงใหม่1	0.9944
	ลำปาง	0.9814
	แพร่	0.9508
	เชียงใหม่2	0.9314

ที่มา : จากการคำนวณค่าความพยายาม

เมื่อพิจารณาค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของแต่ละจังหวัด สำหรับจังหวัดที่มีค่าความสามารถมากกว่าร้อยละ 1 ของ GPP ถือเป็นจังหวัดที่มีค่าความสามารถสูงในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และจังหวัดที่มีค่าความพยายามมากกว่า 1 ถือเป็นจังหวัดที่มีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มสูง โดยสามารถจัดแบ่งเป็น 4 ประเภท ตามตารางที่ 4.8

1. จังหวัดที่มีความสามารถสูง และความพยายามสูง มีจำนวน 1 จังหวัด คือ จังหวัดลำพูน
2. จังหวัดที่มีความสามารถสูง และความพยายามต่ำ มีจำนวน 2 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำปาง
3. จังหวัดที่มีความสามารถต่ำ และความพยายามสูง มีจำนวน 4 จังหวัด คือ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย และจังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. จังหวัดที่มีความสามารถต่ำ และความพยายามต่ำ มีจำนวน 2 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่2 และจังหวัดแพร่

ตารางที่ 4.8 สรุปค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และค่าความพยายามในการจัดเก็บรายได้
ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ประเภท	จังหวัด
1. ค่าความสามารถสูง ค่าความพยายามสูง	ลำพูน
2. ค่าความสามารถสูง ค่าความพยายามต่ำ	เชียงใหม่1 ลำปาง
3. ค่าความสามารถต่ำ ค่าความพยายามสูง	น่าน พะเยา เชียงราย แม่ฮ่องสอน
4. ค่าความสามารถต่ำ ค่าความพยายามต่ำ	แพร่ เชียงใหม่2

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 8 ที่มีผล
จัดเก็บเฉลี่ยของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อ GPP อยู่ในเกณฑ์สูง ได้แก่ จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่1
และจังหวัดลำปาง จะมีค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ คือ มีค่า
ความสามารถมากกว่าร้อยละ 1 ของ GPP แต่มีเพียงจังหวัดลำพูนเท่านั้นที่มีค่าความพยายามในการ
จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มมากกว่า 1 หรือมีความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสูง สำหรับจังหวัด
เชียงใหม่1 และจังหวัดลำปาง มีค่าความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มน้อยกว่า 1 หรือมี
ความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่ำ สำหรับจังหวัดที่มีผลจัดเก็บเฉลี่ยของรายได้
ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อ GPP อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ได้แก่ จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย
จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่2 จะมีค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
กว่าปกติ คือ มีค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มต่ำกว่าร้อยละ 1 ของ GPP และมีค่าความ
พยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มน้อยกว่า 1 หรือมีความพยายามในการจัดเก็บรายได้
ภาษีมูลค่าเพิ่มต่ำด้วยเช่นกัน คือ จังหวัดแพร่ และจังหวัดเชียงใหม่2 แต่จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา
จังหวัดเชียงราย และจังหวัดแม่ฮ่องสอน กลับมีค่าความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม
มากกว่า 1 หรือมีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มสูง

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรภาค 8 โดยใช้ข้อมูลผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นรายจังหวัด ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 8 ทั้ง 9 สำนักงาน ตั้งแต่ปี 2546 – 2556 และข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) จากบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2545 - 2556 โดยทำการวิเคราะห์ผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง วิเคราะห์หาความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความพยายามจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1 สรุปผลการวิเคราะห์อัตราส่วนผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริง (Actual Tax Ratio)

ผลการวิเคราะห์พบว่าสัดส่วนรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ GPP ของแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันอย่างมาก จึงได้ทำการจัดกลุ่มเป็นจังหวัดที่มีผลการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อ GPP สูง 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่¹ และจังหวัดลำปาง และจังหวัดที่มีผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มต่อ GPP ต่ำ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่² ซึ่งจังหวัดลำพูน เป็นจังหวัดที่มีผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มต่อ GPP สูงที่สุดในสำนักงานสรรพากรภาค 8

5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความสามารถในการเสียภาษี (Tax Capacity)

ผลการวิเคราะห์ค่าความสามารถในการเสียภาษีของประชาชนและหน่วยธุรกิจ โดยใช้ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม และผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปีที่ผ่านมา มาเป็นตัวแปรในการประมาณค่าสมการเพื่อหาค่าความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

พบว่า มูลค่าผลิตภัณฑ์จากภาคอุตสาหกรรมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด คือ ถ้ามูลค่าผลิตภัณฑ์จากภาคอุตสาหกรรมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปีที่ผ่านมา มีมูลค่าสูงขึ้นจะทำให้ผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสูงขึ้นเช่นกัน

ในเรื่องของความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม พบว่าสำนักงานสรรพากรภาค 8 มีความแตกต่างกันมากในเรื่องของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ จังหวัดที่มีศักยภาพในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสูง ได้แก่ จังหวัดลำพูน ซึ่งมีเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ และสวนอุตสาหกรรมบริษัท เครือสหพัฒน์ อินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ทำให้ประชาชนมีรายได้ มีการใช้จ่าย และรายได้เฉลี่ยต่อหัวของจังหวัดลำพูนจึงสูงที่สุดในจังหวัดภาคเหนือ สำหรับจังหวัดเชียงใหม่¹ เป็นจังหวัดที่มีโรงงานขนาดใหญ่หลายแห่ง โดยจำแนกเป็นโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร โรงงานอุตสาหกรรมเกษตร โรงงานอุตสาหกรรมขนส่ง และโรงงานอุตสาหกรรมเครื่องดื่มน้ำ รวมถึงมีศักยภาพในการท่องเที่ยวระดับประเทศ และจังหวัดลำปาง เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพเนื่องจากมีอุตสาหกรรมที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น เหมืองถ่านหินลิกไนต์ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (ลำปาง) จำกัด รวมทั้งมีโรงงานผลิตเซรามิกซ์หลายแห่งด้วย ส่วนจังหวัดอื่นที่มีศักยภาพในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มต่ำ อันเนื่องมาจาก โครงสร้างทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสินค้าภาคเกษตรเป็นหลัก และไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม

5.1.3 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษี (Tax Effort Index)

ค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่คำนวณจากค่าเฉลี่ยอัตราส่วนระหว่างสัดส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริงต่อ GPP เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนภาษีที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ต่อ GPP ของสำนักงานสรรพากรภาค 8 พบว่าอยู่ระหว่าง 0.9314 – 1.0660 หรือสามารถจัดเก็บได้ร้อยละ 93.14 – 106.60 ของค่าความสามารถในการเสียภาษี จังหวัดที่มีค่าความพยายามสูงสุดของสำนักงานสรรพากรภาค 8 คือ จังหวัดลำพูน มีค่าความพยายาม เท่ากับ 1.0660 แสดงว่าจังหวัดลำพูนสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้มากกว่าค่าความสามารถ หรือมากกว่าจำนวนภาษีที่ควรจะต้องจัดเก็บได้ จังหวัดที่มีค่าความพยายามต่ำสุดของสำนักงานสรรพากรภาค 8 คือ จังหวัดเชียงใหม่² มีค่าความพยายามเท่ากับ 0.9314 แสดงว่าจังหวัดเชียงใหม่² สามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้ต่ำกว่าค่าความสามารถ หรือต่ำกว่าจำนวนภาษีที่ควรจะต้องจัดเก็บได้

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการประมาณค่าสมการความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม พบว่าอัตราส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อ GPP ขึ้นอยู่กับรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในภาคอุตสาหกรรม และอัตราส่วนภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปีที่ผ่านมา แต่จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่องการศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของหน่วยจัดเก็บสำนักงานสรรพากรภาค 5 (เนตรนภา มาลา, 2548) และการศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของหน่วยจัดเก็บสำนักงานสรรพากรภาค 5 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2544 – 2548 (วราพรธ ตั้งวานิชกพงษ์, 2551) ซึ่งพบว่าค่าความสามารถในการเสียภาษีของจังหวัดต่าง ๆ ในสำนักงานสรรพากรภาค 5 ขึ้นอยู่กับรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสาขาอุตสาหกรรม สาขาบริการ และผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มในปีที่ผ่านมา โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอาจเกิดจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ต่างกัน และมีสภาพเศรษฐกิจ และภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผลการศึกษาที่ได้แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ควรมุ่งเน้นนโยบายในการจัดเก็บภาษีไปที่กลุ่มผู้ประกอบการที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรมของแต่ละจังหวัด และนำมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปีที่ผ่านมา เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาประมาณการการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของปีต่อไป เพื่อจะทำให้มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น สำหรับจังหวัดที่พบว่ามีความสามารถในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสูง แต่มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำปาง ผู้บริหารควรเน้นไปยังกลุ่มธุรกิจที่มีความเสี่ยงที่จะหลีกเลี่ยงภาษี และมีวิธีการป้องกันเพื่อมิให้เกิดการหลีกเลี่ยงภาษี และกลุ่มธุรกิจที่มีศักยภาพในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ยังไม่จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ได้ตามที่ประมาณการไว้

5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของทุกจังหวัดมาประมาณการผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของแต่ละจังหวัด โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มจากผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของแต่ละจังหวัด ซึ่งในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันทางด้านผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม และโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัดเจน เช่น จังหวัดลำพูน เป็นเขตอุตสาหกรรม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่ครอบคลุมพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและเขตการค้าหลัก ๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้มีผลจัดเก็บรายได้ภาษีอยู่ในเกณฑ์สูง ดังนั้น หากมีการแบ่งกลุ่มจังหวัดโดยถือเกณฑ์ผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ใกล้เคียงกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น กลุ่มที่ 1 จังหวัดที่มีผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มเกินกว่าร้อยละ 1 ของ GPP ได้แก่ จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำปาง และกลุ่มที่ 2 จังหวัดที่มีผลการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มน้อยกว่าร้อยละ 1 ของ GPP

ได้แก่ จังหวัดแพร่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดเชียงใหม่2 แล้วประมาณค่าสมการความสามารถในการเสียงาีมูลค่าเพิ่มใหม่ ซึ่งอาจจะได้สมการที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

ในการกำหนดสมการประมาณค่าความสามารถในการเสียงาีมูลค่าเพิ่ม โดยจัดกลุ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ในสาขาต่าง ๆ โดยจัดกลุ่มสาขาที่มีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของแต่ละจังหวัด หากมีการกำหนดตัวแปรอิสระ โดยการจัดกลุ่มสาขาการผลิตให้แตกต่างออกไป จะทำให้ความสัมพันธ์ของตัวแปร และผลการศึกษาที่ได้แตกต่างออกไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. 2558. ผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรายปี ปีงบประมาณ 2550 – 2557. สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2558, จาก <http://www.rd.go.th/publish/310.0.html>.
- กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร. 2553. ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้ว การพิมพ์.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2546. การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. (พิมพ์ครั้งที่ 8 แก้ไขเพิ่มเติม) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชมเพลิน จันทรเรืองเพ็ญ และ รัตนา สายคณิต. 2525. โครงสร้างภาษีของไทยและผลที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ. (ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ณัฐพัชร์ สติตพรชนชัย. 2552. การคลังสาธารณะ. กรุงเทพฯ: บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด.
- เนตรนภา มาลา. 2548. การศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของหน่วยจัดเก็บภาษีสำนักงานสรรพากรภาค 5. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประภัสสร กฤติยาภิชาติกุล. 2541. ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พนม ทินกร ณ อยุธยา. 2534. การบริหารงานคลังรัฐบาล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพรัช ตระการศิรินนท์. 2548. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ภาควิชารัฐศาสตร์. การคลังภาครัฐ. พิมพ์ครั้งที่ 1. ม.ป.ท.
- มนัส มนูกุลกิจ. 2551. ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- วราพรรณ ตั้งวานิชกพงษ์. 2551. “การศึกษาค้นคว้าความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของหน่วยจัดเก็บสำนักงานสรรพากรภาค 5 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2544 – 2548”. วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ *NIDA Development Journal*, ปีที่ 48 (ฉบับที่ 1/2550).
- วิโรจน์ เลหาพันธ์. 2523 การหลีกเลี่ยงและการหลบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย. เอกสารการวิจัยส่วนบุคคล ในลักษณะวิชาเศรษฐศาสตร์, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

เวทงศ์ พ่วงทรัพย์ และ ชลธาร วิศรุตวงศ์. 2545. **ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์ภาครัฐ** หน่วยที่ 11 – 15 พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2558. **บัญชีประชาชาติ ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด (GPP)**. จาก <http://www.nesdb.go.th/default.aspx?tabid=96>.

แสงจันทร์ พิทักษ์กำพล. 2545. **ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร**. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เอกรัตน์ เอกศาสตร์. 2545. **การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ตาราง ก - 1 ผลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ปี 2546 - 2556

(หน่วย:ล้านบาท)

หน่วยจัดเก็บ	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
สท.เชียงใหม่1	865.314	1,112.869	1,256.624	1,611.396	1,628.839	1,753.157	1,718.476	1,885.347	1,835.767	1,982.503	2,250.347
สท.เชียงใหม่2	170.371	222.483	223.671	264.301	307.175	366.786	319.640	363.401	401.723	529.316	617.901
สท.ลำปาง	392.925	360.116	398.087	471.182	478.713	497.073	582.884	643.212	602.490	646.996	715.140
สท.แม่ฮ่องสอน	26.183	28.215	34.429	32.065	30.469	32.286	31.712	49.643	36.490	36.428	43.678
สท.เชียงราย	256.465	299.932	337.448	441.711	558.179	586.489	638.024	679.552	716.875	756.159	865.652
สท.น่าน	62.138	68.637	85.673	93.270	92.664	95.635	99.365	113.759	117.088	136.115	155.030
สท.ลำพูน	223.063	285.987	293.196	366.642	335.578	383.460	391.524	619.585	603.992	621.579	717.171
สท.แพร่	114.309	140.022	146.390	159.435	171.132	173.813	176.267	199.982	204.781	217.704	253.768
สท.พะเยา	68.915	65.817	69.555	88.610	95.776	109.024	117.398	131.368	141.747	153.384	171.276
รวมผลจัดเก็บ	2,179.683	2,584.078	2,845.073	3,528.612	3,698.526	3,997.723	4,075.289	4,685.849	4,660.953	5,080.183	5,789.963

ที่มา : กรมสรรพากร (2558)

ตาราง ก – 2 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเชียงใหม่ ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 – 2556

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดเชียงใหม่	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
ภาคเกษตร	13,191	12,801	15,272	19,387	19,959	21,079	29,880	25,279	35,297	42,237	45,067	41,144
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	13,070	12,604	15,073	19,079	19,666	20,790	29,635	24,938	35,123	42,064	44,884	40,925
การประมง	122	196	199	308	294	289	245	341	174	173	183	219
ภาคนอกเกษตร	71,622	76,847	82,941	90,919	95,514	98,067	105,139	105,677	115,505	120,993	135,043	142,988
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	338	441	500	682	878	908	389	369	381	499	1,377	515
อุตสาหกรรม	6,771	8,425	8,511	8,218	9,161	9,976	11,744	12,816	15,196	14,585	15,011	17,430
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	1,770	1,824	2,030	2,102	2,264	2,327	2,314	2,839	2,937	2,968	3,299	3,699
การก่อสร้าง	5,700	6,590	6,661	8,116	7,269	7,868	8,730	8,102	9,065	9,509	13,099	14,118
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ใน ครัวเรือน	10,569	10,989	11,972	13,379	13,820	13,872	15,085	16,908	19,431	20,554	22,823	23,035
โรงแรมและภัตตาคาร	6,142	5,931	7,462	8,191	8,956	9,422	9,542	8,282	8,625	9,320	10,808	12,755
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	6,090	6,582	7,444	7,582	8,541	8,537	8,791	8,442	8,636	8,003	9,169	9,890
ตัวกลางทางการเงิน	4,234	4,427	5,233	5,686	6,597	7,542	7,801	8,267	8,606	9,541	12,120	13,142
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการ ทางธุรกิจ	7,870	8,649	8,493	8,019	9,562	8,560	9,670	10,210	10,716	11,216	10,441	10,382
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	8,525	8,988	9,380	10,684	10,193	9,845	10,140	10,279	10,952	11,947	12,503	12,015
รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ												
การศึกษา	7,738	7,715	8,038	9,794	10,493	11,050	11,831	11,505	11,507	11,935	12,852	13,433

ตาราง ก- 2 (ต่อ)

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดเชียงใหม่	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
การบริการด้านสุขภาพและสังคม	4,108	4,201	4,875	5,889	5,476	5,792	6,284	5,041	6,916	7,913	8,429	8,761
การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วน บุคคลอื่นๆ	1,296	1,587	1,695	1,872	1,778	1,675	1,791	1,846	1,717	1,971	2,326	2,515
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	469	497	647	704	525	694	1,028	770	819	1,031	788	1,298
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	84,814	89,647	98,213	110,306	115,473	119,147	135,019	130,956	150,802	163,230	180,110	184,132
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	53,857	56,152	60,705	67,310	69,595	70,957	79,492	76,256	86,893	94,218	104,147	106,707
ประชากร (1,000 คน)	1,575	1,597	1,618	1,639	1,659	1,679	1,699	1,717	1,735	1,732	1,729	1,726

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558)

ตาราง ก – 3 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำปาง ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 – 2556

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดลำปาง	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
ภาคเกษตร	2,436	2,973	3,246	3,618	3,943	4,278	5,460	4,912	4,972	5,482	7,157	8,091
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	2,361	2,842	3,110	3,456	3,798	4,106	5,336	4,716	4,759	5,270	6,933	7,822
การประมง	75	131	136	162	145	171	124	196	213	212	224	269
ภาคนอกเกษตร	32,088	32,434	34,139	35,468	36,124	37,124	37,109	47,916	52,564	54,626	54,759	56,014
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	7,443	7,037	7,591	7,337	6,697	6,417	5,628	13,524	14,847	15,912	13,628	13,431
อุตสาหกรรม	3,647	4,074	4,312	4,440	4,882	5,363	5,998	6,332	7,186	7,476	7,545	7,498
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	1,871	1,961	2,025	2,308	2,540	2,640	2,725	2,843	3,707	3,765	3,970	4,108
การก่อสร้าง	1,864	2,126	1,711	1,773	1,982	2,357	1,995	2,509	3,476	3,118	3,191	2,891
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ใน ครัวเรือน	3,906	4,021	4,132	4,254	4,341	4,386	4,728	5,543	5,694	5,589	6,165	6,580
โรงแรมและภัตตาคาร	253	224	256	239	233	248	247	266	268	281	316	472
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	1,740	1,727	1,831	1,754	1,740	1,681	1,699	1,614	1,560	1,546	1,606	1,552
ตัวกลางทางการเงิน	1,305	1,339	1,494	1,654	1,972	2,230	2,293	2,412	2,603	2,701	2,980	3,404
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการ ทางธุรกิจ	1,938	2,041	2,034	2,037	2,094	2,146	2,203	2,442	2,427	2,443	2,400	2,743
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	3,995	3,713	4,036	4,410	4,047	3,602	3,159	3,248	3,564	3,841	3,910	3,765
รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ การศึกษา	2,720	2,725	3,025	3,407	3,714	4,103	4,360	4,663	4,870	5,444	6,249	6,585

ตาราง ก – 3 (ต่อ)

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดลำปาง	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
การบริการด้านสุขภาพและสังคม	863	802	945	999	1,169	1,241	1,370	1,668	1,609	1,675	1,817	1,915
การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	398	439	566	636	579	518	557	590	554	612	696	738
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	146	204	181	221	133	193	148	262	198	223	285	332
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	34,524	35,407	37,385	39,086	40,067	41,402	42,568	52,827	57,536	60,108	61,916	64,105
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	43,736	45,127	47,958	50,488	52,139	54,298	56,293	70,474	77,468	80,942	83,410	86,417
ประชากร (1,000 คน)	789	785	780	774	768	762	756	750	743	743	742	742

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558)

ตาราง ก – 4 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 – 2556

(หน่วย: ล้านบาท)

จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
ภาคเกษตร	1,174	1,284	1,443	1,712	1,830	1,877	2,307	2,160	2,120	2,074	2,578	2,887
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	1,149	1,249	1,407	1,658	1,765	1,810	2,253	2,096	2,065	2,019	2,520	2,816
การประมง	25	34	36	55	65	67	54	64	56	55	59	70
ภาคนอกเกษตร	4,064	4,113	4,526	4,510	4,994	5,321	5,516	5,956	6,270	6,555	6,886	7,514
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	37	38	37	32	31	34	57	102	34	33	37	33
อุตสาหกรรม	190	222	223	228	299	296	373	395	427	434	439	496
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	77	81	88	82	88	90	89	117	119	120	130	147
การก่อสร้าง	380	399	477	382	550	875	711	722	821	885	746	859
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ใน ครัวเรือน	429	410	415	487	506	525	590	672	631	595	693	796
โรงแรมและภัตตาคาร	182	126	101	101	95	145	161	175	173	151	161	168
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	265	320	400	312	338	340	365	380	338	364	463	566
ตัวกลางทางการเงิน	176	173	187	205	250	276	315	341	382	407	472	573
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการ ทางธุรกิจ	252	265	288	319	369	353	299	328	358	360	423	469
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	1,065	1,135	1,200	1,107	1,070	903	873	880	1,075	1,137	1,005	882
รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ												
การศึกษา	665	638	713	824	939	1,018	1,139	1,231	1,351	1,466	1,627	1,813

ตาราง ก – 4 (ต่อ)

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
การบริการด้านสุขภาพและสังคม	225	181	230	245	275	276	314	382	344	364	396	420
การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	98	112	137	152	162	169	187	210	185	206	236	256
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	22	14	30	34	20	20	41	24	33	32	59	36
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	5,238	5,397	5,968	6,223	6,823	7,198	7,823	8,116	8,390	8,629	9,465	10,401
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	24,228	25,031	27,768	29,055	31,988	33,895	37,019	38,616	40,156	41,597	45,982	50,924
ประชากร (1,000 คน)	216	216	215	214	213	212	211	210	209	207	206	204

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558)

ตาราง ก – 5 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเชียงราย ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 – 2556

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดเชียงราย	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
ภาคเกษตร	7,937	9,390	10,815	14,396	14,182	16,101	21,563	18,360	25,165	25,650	33,338	35,252
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	7,702	8,977	10,326	13,642	13,343	15,231	21,039	17,604	24,400	24,887	32,532	34,284
การประมง	235	413	489	753	840	871	524	756	765	763	806	968
ภาคนอกเกษตร	24,725	25,940	28,540	30,961	33,147	36,312	39,216	41,729	44,607	48,265	51,945	58,276
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	147	149	158	202	265	305	283	413	440	553	779	783
อุตสาหกรรม	1,517	1,898	2,194	1,826	2,251	3,185	4,568	4,866	5,297	5,360	4,427	5,726
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	615	618	722	726	725	716	715	927	969	1,027	1,155	1,320
การก่อสร้าง	1,870	1,908	1,612	2,016	2,138	2,506	2,757	2,806	1,989	2,372	2,305	3,406
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ใน ครัวเรือน	4,595	4,817	5,135	5,697	5,804	6,515	7,457	8,247	9,403	9,660	11,471	12,256
โรงแรมและภัตตาคาร	1,093	1,022	1,105	1,140	1,413	1,859	1,930	1,652	1,687	2,016	2,234	2,498
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	1,949	2,006	2,627	2,419	2,589	2,642	2,693	2,757	2,917	2,985	3,540	4,030
ตัวกลางทางการเงิน	1,803	1,810	2,030	2,326	2,792	3,113	3,260	3,484	3,878	4,179	4,800	5,640
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการ ทางธุรกิจ	3,013	3,165	3,285	3,548	3,959	3,962	3,349	3,590	3,801	4,240	4,244	5,119
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	3,387	3,577	3,912	4,425	4,065	3,858	3,516	3,635	4,303	4,813	4,476	4,062
รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ												
การศึกษา	3,018	3,124	3,659	4,221	4,625	5,214	5,712	6,059	6,537	7,420	8,629	9,040

ตาราง ก – 5 (ต่อ)

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดเชียงราย	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
การบริการด้านสุขภาพและสังคม	1,085	1,054	1,257	1,372	1,516	1,589	1,807	2,142	2,244	2,408	2,588	2,718
การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วน บุคคลอื่นๆ	441	511	649	725	719	714	779	860	780	880	1,008	1,125
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	192	280	196	318	287	135	389	291	359	352	289	553
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	32,663	35,330	39,355	45,356	47,330	52,414	60,779	60,089	69,772	73,915	85,283	93,528
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	28,152	30,365	33,743	38,813	40,441	44,738	51,848	51,253	59,534	63,226	73,156	80,477
ประชากร (1,000 คน)	1,160	1,164	1,166	1,169	1,170	1,172	1,172	1,172	1,172	1,169	1,166	1,162

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558)

ตาราง ก - 6 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแพร่ ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 - 2556

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดแพร่	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
ภาคเกษตร	1,592	1,776	2,057	2,147	2,362	2,498	3,203	2,873	3,625	4,284	5,836	6,420
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	1,514	1,701	1,954	2,077	2,259	2,390	3,144	2,784	3,535	4,194	5,741	6,307
การประมง	78	75	103	70	103	108	59	89	90	90	95	114
ภาคนอกเกษตร	11,196	11,783	13,083	13,890	14,308	15,163	15,493	16,092	17,266	18,150	19,577	21,021
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	65	182	280	94	115	468	113	110	127	113	182	252
อุตสาหกรรม	1,278	1,410	1,470	1,410	1,634	1,792	2,186	2,327	2,621	2,602	2,591	3,267
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	245	261	274	270	290	294	288	352	371	363	405	457
การก่อสร้าง	1,258	1,009	1,258	1,526	1,635	1,461	1,725	1,388	1,511	1,387	1,604	1,587
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ใน ครัวเรือน	1,357	1,367	1,438	1,444	1,474	1,576	1,692	1,802	1,902	1,866	2,215	2,431
โรงแรมและภัตตาคาร	138	126	149	129	122	129	132	157	170	183	168	187
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	671	724	721	715	712	702	689	638	591	606	603	598
ตัวกลางทางการเงิน	605	632	874	994	1,199	1,469	1,305	1,478	1,553	1,625	1,834	2,185
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการ ทางธุรกิจ	1,320	1,361	1,384	1,346	1,341	1,427	1,533	1,609	1,754	1,814	1,631	1,811
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	1,767	2,097	2,304	2,695	2,279	2,136	1,792	1,847	2,062	2,377	2,421	2,144
รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ												
การศึกษา	1,684	1,723	1,901	2,191	2,400	2,678	2,862	3,027	3,224	3,789	4,393	4,522

ตาราง ก - 6 (ต่อ)

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดแพร่	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
การบริการด้านสุขภาพและสังคม	514	582	631	644	714	736	801	965	928	966	1,046	1,085
การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วน บุคคลอื่นๆ	186	204	295	348	315	254	276	290	278	307	351	375
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	107	106	104	83	77	43	99	99	174	153	133	119
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	12,789	13,560	15,140	16,037	16,670	17,662	18,696	18,965	20,892	22,434	25,413	27,442
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	26,152	28,157	31,937	34,382	36,338	39,165	42,194	43,577	48,902	52,538	59,542	64,355
ประชากร (1,000 คน)	489	482	474	466	459	451	443	435	427	427	427	426

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558)

ตาราง ก – 7 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำพูน ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 – 2556

(หน่วย: ล้านบาท)

จังหวัดลำพูน	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
ภาคเกษตร	4,169	5,041	5,796	8,371	8,121	8,028	11,632	10,599	16,979	21,888	22,210	16,506
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	4,133	4,920	5,667	8,249	8,029	7,924	11,555	10,473	16,871	21,780	22,096	16,370
การประมง	36	121	129	122	92	104	77	125	108	107	113	136
ภาคนอกเกษตร	25,614	27,906	29,214	33,164	35,972	38,958	42,250	42,751	54,384	51,004	49,556	48,164
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	537	811	340	134	214	152	208	475	343	395	261	187
อุตสาหกรรม	13,446	15,374	16,227	18,269	20,548	23,197	25,593	25,602	35,690	30,777	28,814	27,833
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	743	780	903	1,044	1,115	1,149	1,138	1,238	1,321	1,300	1,375	1,516
การก่อสร้าง	871	1,135	1,118	1,572	1,578	1,514	1,419	1,320	1,132	1,424	1,536	1,524
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ใน ครัวเรือน	4,250	3,806	4,021	4,606	4,620	4,792	5,162	4,921	6,431	7,239	7,505	6,747
โรงแรมและภัตตาคาร	64	55	68	72	80	76	59	61	74	80	98	191
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	527	612	597	579	607	608	597	569	570	644	691	651
ตัวกลางทางการเงิน	716	653	796	939	1,109	1,253	1,301	1,376	1,452	1,498	1,643	1,930
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการ ทางธุรกิจ	1,286	1,309	1,344	1,336	1,417	1,336	1,719	1,850	1,781	1,823	1,668	1,742
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	1,225	1,358	1,480	1,865	1,647	1,610	1,510	1,525	1,628	1,788	1,726	1,472
รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ												
การศึกษา	1,287	1,299	1,452	1,734	1,903	2,134	2,281	2,456	2,639	2,650	2,682	2,685

ตาราง ก – 7 (ต่อ)

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดลำพูน	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
การบริการด้านสุขภาพและสังคม	433	452	515	592	724	761	869	932	908	937	1,012	1,054
การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วน บุคคลอื่นๆ	195	241	309	381	375	339	346	353	341	380	439	539
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	33	22	43	39	36	36	48	71	75	71	107	93
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	29,783	32,947	35,011	41,534	44,093	46,986	53,882	53,349	71,363	72,892	71,766	64,670
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	70,688	78,285	83,313	99,031	105,383	112,620	129,577	128,784	173,005	177,185	174,873	157,929
ประชากร (1,000 คน)	421	421	420	419	418	417	416	414	412	411	410	409

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558)

ตาราง ก – 8 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 – 2556

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดน่าน	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
ภาคเกษตร	2,185	2,401	2,741	3,240	3,441	3,984	5,405	4,818	6,720	7,009	8,785	8,373
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	2,074	2,314	2,651	3,154	3,357	3,896	5,332	4,716	6,613	6,902	8,673	8,238
การประมง	112	87	90	85	84	88	73	102	107	106	112	135
ภาคนอกเกษตร	9,897	10,395	11,153	11,368	12,421	13,598	13,693	14,204	15,291	15,577	16,925	17,556
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	57	63	72	85	132	120	119	124	135	119	154	176
อุตสาหกรรม	1,103	1,463	1,514	1,204	1,124	1,252	1,268	1,079	1,152	1,248	1,333	1,557
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	172	188	196	197	208	209	202	257	268	270	312	352
การก่อสร้าง	1,139	1,008	867	885	850	1,040	1,072	1,029	1,025	1,031	1,590	1,454
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ใน ครัวเรือน	1,085	1,121	1,207	1,275	1,338	1,468	1,645	1,864	2,189	2,179	2,580	2,585
โรงแรมและภัตตาคาร	93	93	107	87	69	67	67	68	81	93	124	118
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	381	413	456	488	497	500	527	528	505	551	605	655
ตัวกลางทางการเงิน	519	542	620	734	921	1,164	1,160	1,193	1,384	1,421	1,619	1,917
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการ ทางธุรกิจ	1,058	1,109	1,136	1,210	1,583	1,774	1,825	1,849	1,788	1,638	1,478	1,621
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	2,074	2,076	2,273	2,427	2,404	2,372	1,887	1,968	2,360	2,585	2,484	2,226
รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ												
การศึกษา	1,639	1,675	1,881	2,209	2,434	2,724	2,934	3,058	3,291	3,238	3,291	3,515

ตาราง ก – 8 (ต่อ)

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดน่าน	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
การบริการด้านสุขภาพและสังคม	357	359	419	241	522	552	594	722	723	770	857	898
การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วน บุคคลอื่นๆ	173	194	244	273	278	268	295	322	297	331	377	405
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	48	90	161	52	62	88	97	143	93	104	121	77
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	12,082	12,796	13,894	14,607	15,863	17,582	19,098	19,022	22,011	22,586	25,711	25,929
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	25,893	27,486	29,924	31,558	34,392	38,273	41,759	41,800	48,630	50,067	57,197	57,901
ประชากร (1,000 คน)	467	466	464	463	461	459	457	455	453	451	450	448

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558)

ตาราง ก – 9 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพะเยา ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2545 – 2556

(หน่วย: ล้านบาท)

จังหวัดพะเยา	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
ภาคเกษตร	3,494	4,178	4,677	6,021	6,620	6,631	8,702	7,461	9,664	10,057	13,044	14,231
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	3,385	4,055	4,491	5,876	6,468	6,461	8,570	7,324	9,536	9,929	12,910	14,069
การประมง	109	122	186	145	152	170	133	137	128	128	135	162
ภาคนอกเกษตร	9,665	10,078	11,299	12,372	13,530	14,735	15,117	16,212	17,797	17,922	18,151	19,138
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	125	56	79	181	207	170	113	119	130	29	70	72
อุตสาหกรรม	674	864	841	801	863	1,173	1,562	1,692	2,103	1,986	1,477	1,862
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	196	214	237	235	264	249	243	310	318	347	385	433
การก่อสร้าง	585	524	733	750	909	1,126	1,011	1,124	1,088	1,053	1,120	1,211
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ใน ครัวเรือน	1,298	1,379	1,460	1,705	1,832	1,876	2,206	2,416	2,718	2,675	3,257	3,535
โรงแรมและภัตตาคาร	89	91	102	98	111	117	118	131	131	134	144	157
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	439	524	575	575	609	619	639	640	667	724	772	687
ตัวกลางทางการเงิน	573	585	777	866	1,127	1,325	1,247	1,248	1,401	1,424	1,653	1,953
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการ ทางธุรกิจ	1,249	1,296	1,331	1,404	1,616	1,773	1,964	2,079	2,247	2,268	1,751	1,963
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	2,263	2,287	2,606	2,859	2,808	2,857	2,288	2,433	2,749	3,077	2,985	2,446
รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ												
การศึกษา	1,389	1,436	1,609	1,846	2,053	2,307	2,487	2,603	2,797	2,738	2,871	3,042

ตาราง ก – 9 (ต่อ)

(หน่วย:ล้านบาท)

จังหวัดพะเยา	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
การบริการด้านสุขภาพและสังคม	516	517	630	693	748	786	848	996	972	1,010	1,094	1,146
การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วน บุคคลอื่นๆ	173	206	267	298	298	284	305	332	315	355	411	438
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	95	99	53	63	84	73	87	88	160	101	162	193
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	13,160	14,255	15,976	18,394	20,150	21,367	23,819	23,673	27,461	27,979	31,195	33,369
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	26,579	29,371	33,592	39,485	44,184	47,876	54,566	55,468	65,847	67,122	74,927	80,303
ประชากร (1,000 คน)	495	485	476	466	456	446	437	427	417	417	416	416

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558)

ตาราง ก - 10 ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ

(หน่วย : ล้านบาท)

จังหวัด	Year	TT	MANCON	SER	SALE	VATt-1	
เชียงใหม่1	2546	0.009652413	0.167499289	0.162645172	0.122577996	0.010202510	
	2547	0.011331212	0.154472537	0.162462316	0.121899141	0.012413842	
	2548	0.011392202	0.148083260	0.072695886	0.121291441	0.012794923	
	2549	0.013954694	0.142288320	0.160362399	0.119683906	0.014608465	
	2550	0.013670883	0.149764095	0.150919623	0.116426376	0.014105752	
	2551	0.012984505	0.151637526	0.071620437	0.111724247	0.014714286	
	2552	0.013122566	0.159738264	0.141204820	0.129114980	0.012727644	
	2553	0.012502146	0.160879131	0.071060661	0.128854030	0.013439682	
	2554	0.011246506	0.147605937	0.125812518	0.125921138	0.012173371	
	2555	0.011007174	0.156070817	0.117978080	0.126718686	0.012145458	
	2556	0.012221369	0.171332453	0.125653242	0.125102777	0.012494284	
	เชียงใหม่2	2546	0.001900456	0.167499289	0.162645172	0.122577996	0.002008764
		2547	0.002265318	0.154472537	0.162462316	0.121899141	0.002481755
		2548	0.002027739	0.148083260	0.072695886	0.121291441	0.002277414
		2549	0.002288847	0.142288320	0.160362399	0.119683906	0.002396079
2550		0.002578129	0.149764095	0.150919623	0.116426376	0.002660139	
2551		0.002716547	0.151637526	0.071620437	0.111724247	0.003078442	
2552		0.002440821	0.159738264	0.141204820	0.129114980	0.002367364	
2553		0.002409789	0.160879131	0.071060661	0.128854030	0.002774988	
2554		0.002461084	0.147605937	0.125812518	0.125921138	0.002663911	
2555		0.002938847	0.156070817	0.117978080	0.126718686	0.003242762	
2556		0.003355750	0.171332453	0.125653242	0.125102777	0.003430687	
ลำพูน		2546	0.001645052	1.217548477	0.100619491	0.280660823	0.007489700
		2547	0.018889644	1.145618633	0.093276233	0.265619490	0.008680095
		2548	0.018282707	1.237245929	0.087807624	0.287233707	0.008374476
		2549	0.021994528	1.327282195	0.089795312	0.277125689	0.008827420
	2550	0.019000268	1.399156112	0.079994744	0.271334259	0.007610756	
	2551	0.020509771	1.444744078	0.095096350	0.276114645	0.008161117	
	2552	0.020645000	1.419640088	0.100775412	0.259498657	0.007266353	
2553	0.029657047	1.762493787	0.088769496	0.307830716	0.011613718		

ตาราง ก – 10 (ต่อ)

(หน่วย : ล้านบาท)

จังหวัด	Year	TT	MANCON	SER	SALE	VATt-1
ลำพูน	2554	0.026922489	1.435339652	0.084819054	0.322683369	0.008463658
	2555	0.024458953	1.194252157	0.069505701	0.295323647	0.008527375
	2556	0.026134277	1.069792136	0.070433876	0.245855618	0.009993177
ลำปาง	2546	0.011097389	0.175105734	0.063983121	0.113571749	0.011381182
	2547	0.009632522	0.161104864	0.061248053	0.110534930	0.010170764
	2548	0.010184896	0.158946644	0.058228221	0.108834131	0.010648185
	2549	0.011759716	0.171324936	0.058075475	0.108337667	0.012055002
	2550	0.011562662	0.186467183	0.057822038	0.105943302	0.011947677
	2551	0.011677050	0.187768987	0.057548950	0.111073203	0.012006112
	2552	0.011033736	0.167346802	0.051273007	0.104920094	0.013692890
	2553	0.011179264	0.185319098	0.046848550	0.098972379	0.012175734
	2554	0.010023424	0.176247670	0.045310527	0.092980265	0.010471496
	2555	0.010449570	0.173402285	0.043867425	0.099571957	0.010763845
	2556	0.011155716	0.162060451	0.050150837	0.102647545	0.011550156
	แพร่	2546	0.008430097	0.178360322	0.109613614	0.100842307
2547		0.009248552	0.180228329	0.101198885	0.094988787	0.010326387
2548		0.009128383	0.183062296	0.092001579	0.090023680	0.009669163
2549		0.009564364	0.196092420	0.087780137	0.088428654	0.009941825
2550		0.009689382	0.184175489	0.088117350	0.089222648	0.010266027
2551		0.009296576	0.209222146	0.089052635	0.090478727	0.009841203
2552		0.009294530	0.195926100	0.093138103	0.095026433	0.009427832
2553		0.009572334	0.197746904	0.092099041	0.091051293	0.010545014
2554		0.009127971	0.177797714	0.089025331	0.083172220	0.009802069
2555		0.008566593	0.165049825	0.070805595	0.087144627	0.009703986
2556		0.009247510	0.176882145	0.072830982	0.088585889	0.009985711
น่าน		2546	0.004855900	0.193092434	0.093979210	0.087609092
	2547	0.004939924	0.171364696	0.089430458	0.086867800	0.005363777
	2548	0.005865013	0.143053502	0.088794060	0.087292606	0.006166034
	2549	0.005879848	0.124468232	0.104107423	0.084336036	0.006385089
	2550	0.005270337	0.130386977	0.104721229	0.083478555	0.005841663
	2551	0.005007628	0.122513531	0.099060493	0.086160417	0.005439288

ตาราง ก – 10 (ต่อ)

(หน่วย : ล้านบาท)

จังหวัด	Year	TT	MANCON	SER	SALE	VATt-1
น่าน	2552	0.005223705	0.110808319	0.100753741	0.097996927	0.005202949
	2553	0.005168380	0.098919289	0.084922369	0.099451279	0.005980399
	2554	0.005184098	0.100908059	0.076619664	0.096480934	0.005319627
	2555	0.005294124	0.113684294	0.062316195	0.100362120	0.006026534
	2556	0.005979062	0.116104913	0.067061089	0.099713950	0.006029805
พะเยา	2546	0.004834291	0.097345613	0.097289276	0.096751525	0.005236781
	2547	0.004119638	0.098477070	0.089683413	0.091405262	0.004616970
	2548	0.003781494	0.084310943	0.081629080	0.092679154	0.004353608
	2549	0.004397423	0.087934468	0.085728870	0.090932118	0.004817457
	2550	0.004482541	0.107622750	0.088455779	0.087790986	0.004753060
	2551	0.004577119	0.108041509	0.087385912	0.092608068	0.005102581
	2552	0.004959232	0.118968987	0.093337206	0.102059130	0.004928674
	2553	0.004783803	0.116210959	0.086592246	0.098985523	0.005549341
	2554	0.005066121	0.108636665	0.085852842	0.095594551	0.005161763
	2555	0.004916887	0.083243247	0.060742306	0.104418001	0.005482045
เชียงราย	2556	0.005132717	0.092098757	0.063552232	0.105930776	0.005490420
	2546	0.007259148	0.107724780	0.118511521	0.136338622	0.007851942
	2547	0.007621275	0.096708874	0.111560488	0.130485192	0.008489466
	2548	0.007439960	0.084704773	0.103345040	0.125604472	0.008574557
	2549	0.009332636	0.092712306	0.113504421	0.122621602	0.009738722
	2550	0.010649479	0.108580951	0.111105920	0.124298698	0.011793420
	2551	0.009649521	0.120514514	0.086861564	0.122698101	0.011189599
	2552	0.010618025	0.127678092	0.087232458	0.137251056	0.010497424
	2553	0.009739649	0.104433233	0.078658040	0.134771252	0.011309143
	2554	0.009698601	0.104610398	0.084627842	0.130685073	0.010274572
แม่ฮ่องสอน	2555	0.008866471	0.078932976	0.075959946	0.134508523	0.010230082
	2556	0.009255519	0.097644034	0.081436797	0.131045588	0.010150353
	2546	0.004851558	0.115138821	0.072462263	0.075911150	0.004998816
	2547	0.004727629	0.117203596	0.065109823	0.069582707	0.005228076
	2548	0.005532902	0.098045965	0.067527355	0.078283748	0.005768830
2549	0.004699371	0.012441366	0.068115035	0.074210658	0.005152996	

ตาราง ก – 10 (ต่อ)

(หน่วย : ล้านบาท)

จังหวัด	Year	TT	MANCON	SER	SALE	VATt-1
แม่ฮ่องสอน	2550	0.004233034	0.162787266	0.069185947	0.072887300	0.004465402
	2551	0.004127357	0.138609013	0.058805944	0.075457074	0.004485571
	2552	0.003907403	0.137636726	0.061936980	0.082769897	0.004053935
	2553	0.005916925	0.148727349	0.063248047	0.075256743	0.006116823
	2554	0.004228902	0.152835985	0.059194426	0.069008660	0.004349150
	2555	0.003848764	0.125216547	0.061674115	0.073251308	0.004221723
	2556	0.004199578	0.130284648	0.061257851	0.076501502	0.004614786

ที่มา. 1. กรมสรรพากร (2546 - 2556)

2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545 - 2556)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ภาคผนวก ข

ตารางผลการศึกษาระดับปริญญาตรีแบบจำลอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ตาราง ข – 1

ผลการประมาณค่าสมการค่าความสามารถในการเสถียรภาพ ด้วยวิธีสมการถดถอยแบบพหุคูณ

Dependent Variable: TT
 Method: Least Squares
 Date: 07/10/15 Time: 00:28
 Sample (adjusted): 2 99
 Included observations: 98 after adjustments
 Convergence achieved after 11 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
MANCON	0.010352	0.000670	15.44561	0.0000
VATT_1	0.915231	0.074441	12.29472	0.0000
C	-0.001282	0.000648	-1.978504	0.0508
AR(1)	0.200830	0.101366	1.981241	0.0505
R-squared	0.878583	Mean dependent var		0.008776
Adjusted R-squared	0.874708	S.D. dependent var		0.005816
S.E. of regression	0.002059	Akaike info criterion		-9.493405
Sum squared resid	0.000398	Schwarz criterion		-9.387897
Log likelihood	469.1769	Hannan-Quinn criter.		-9.450729
F-statistic	226.7301	Durbin-Watson stat		2.063903
Prob(F-statistic)	0.000000			
Inverted AR Roots	.20			

ตาราง ข – 2

ผลการประมาณค่าสมการค่าความสามารถในการเสถียรภาพ ด้วยวิธีสมการถดถอยแบบพหุคูณ

(เฉพาะปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน)

Dependent Variable: TT
 Method: Least Squares
 Date: 07/10/15 Time: 00:28
 Sample (adjusted): 2 99
 Included observations: 98 after adjustments
 Convergence achieved after 11 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
MANCON	0.010352	0.000670	15.44561	0.0000
VATT_1	0.915231	0.074441	12.29472	0.0000
C	-0.001282	0.000648	-1.978504	0.0508
AR(1)	0.200830	0.101366	1.981241	0.0505
R-squared	0.878583	Mean dependent var		0.008776
Adjusted R-squared	0.874708	S.D. dependent var		0.005816
S.E. of regression	0.002059	Akaike info criterion		-9.493405
Sum squared resid	0.000398	Schwarz criterion		-9.387897
Log likelihood	469.1769	Hannan-Quinn criter.		-9.450729
F-statistic	226.7301	Durbin-Watson stat		2.063903
Prob(F-statistic)	0.000000			
Inverted AR Roots	.20			

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวอัญตินันท์ นันทพันธ์
วัน เดือน ปี เกิด	8 มีนาคม 2523
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนคาราวินทาลัย ปีการศึกษา 2537 สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคพายัพ ปีการศึกษา 2540 สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคพายัพ ปีการศึกษา 2542 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคพายัพ ปีการศึกษา 2544
ประสบการณ์	2556 – ปัจจุบัน สำนักงานสรรพากรพื้นที่แม่ฮ่องสอน ตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีชำนาญการ 2553 – 2556 สำนักงานสรรพากรพื้นที่แม่ฮ่องสอน ตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีปฏิบัติการ 2551 – 2553 สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 22 ตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีปฏิบัติการ 2550 – 2551 สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 22 ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี 3

